

CHỈ ĐẠO BIÊN SOẠN

1. *Đồng chí* Nguyễn Trọng Nghĩa, Bí thư Trung ương Đảng, Trưởng Ban Tuyên giáo Trung ương
2. *Đồng chí* Lại Xuân Môn, Ủy viên Trung ương Đảng, Phó Trưởng Ban Thường trực Ban Tuyên giáo Trung ương

BAN BIÊN SOẠN

1. PGS.TS. Lê Hải Bình, Ủy viên dự khuyết Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Phó Trưởng Ban Tuyên giáo Trung ương - **Trưởng ban**
2. GS.TS. Đinh Xuân Dũng, nguyên Ủy viên Hội đồng Lý luận Trung ương; nguyên Phó Chủ tịch chuyên trách Hội đồng lý luận, phê bình văn học, nghệ thuật Trung ương - **Phó Trưởng ban**
3. GS.TS. Nguyễn Như Ý, nguyên Phó Giám đốc - Tổng Biên tập Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam, Tổng Biên tập Tạp chí Dạy và Học ngày nay - **Ủy viên**
4. TS. Đoàn Văn Báu, Vụ trưởng Vụ Lý luận Chính trị, Ban Tuyên giáo Trung ương - **Ủy viên**
5. ThS. Trần Chí Đạt, Giám đốc - Tổng Biên tập Nhà xuất bản Thông tin và Truyền thông, Bộ Thông tin và Truyền thông - **Ủy viên**

LỜI GIỚI THIỆU

Cách đây hơn một thế kỷ, năm 1911, người thanh niên yêu nước Nguyễn Tất Thành đã ra đi tìm con đường mới cho sự nghiệp cứu nước, đấu tranh giành độc lập dân tộc. Mang trong mình khát vọng “*Tự do cho đồng bào tôi, độc lập cho Tổ quốc tôi*”, Người đã đi qua gần 30 quốc gia, 4 châu lục và 3 đại dương, vừa làm nhiều công việc khác nhau vừa miệt mài học tập, tiếp thu kho tàng tri thức đồ sộ của nhân loại, trực tiếp tham gia các phong trào yêu nước và cách mạng ở châu Âu và Người đến với chủ nghĩa Mác - Lênin, tìm thấy ở học thuyết cách mạng và khoa học này con đường cứu nước đúng đắn - con đường cách mạng vô sản. Từ đó, Người kiên trì, sáng tạo, từng bước truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin vào Việt Nam, chuẩn bị mọi điều kiện cần thiết cho cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc, giành độc lập cho Tổ quốc. Cùng với các công việc cực kỳ hệ trọng, trong suốt cuộc đời mình, Người tích lũy được một khối lượng tri thức - văn hóa đồ sộ, nghiên ngẫm sâu sắc từ chỉ đạo và tổng kết thực tiễn cách mạng Việt Nam, cách mạng thế giới, Người xây dựng cho mình một hệ thống các quan điểm vô cùng độc đáo và sâu sắc,

mang dấu ấn của riêng Người. Từ những năm 20 của thế kỷ XX đến nay, hệ thống các quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh là ngọn đuốc soi đường cho cách mạng Việt Nam, cho toàn bộ quá trình đấu tranh của nhân dân ta đi từ thắng lợi này đến thắng lợi khác. Và đó chính là “*tài sản tinh thần vô cùng to lớn và quý giá của Đảng và dân tộc ta*”¹⁾.

Nhận thức sâu sắc về giá trị to lớn và bền vững của “*tài sản tinh thần*”, từ nhiều năm qua, Đảng ta đã chỉ đạo và tổ chức việc nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh, đồng thời liên tục, kiên trì việc học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong toàn Đảng, toàn dân và toàn quân. Cho đến nay, kết quả của việc nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh đang tiếp tục được đào sâu hơn, toàn diện hơn, song có thể nêu lên những nội dung cơ bản bao gồm:

- Tư tưởng về giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp, giải phóng con người.
- Tư tưởng về độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội, kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại.
- Tư tưởng về sức mạnh của nhân dân, của khối đại đoàn kết dân tộc.
- Tư tưởng về quyền làm chủ của nhân dân, xây dựng nhà nước thật sự của dân, do dân, vì dân.

¹⁾ Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, Nxb. Chính trị quốc gia, 2011, tr.88.

- Tư tưởng về quốc phòng toàn dân, xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân.

- Tư tưởng về phát triển kinh tế và văn hóa, không ngừng nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân.

- Tư tưởng về đạo đức cách mạng, cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư.

- Tư tưởng về chăm lo bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau.

- Tư tưởng về xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, cán bộ, đảng viên vừa là người lãnh đạo, vừa là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân...

Những nội dung cơ bản trên được hình thành, từng bước bổ sung, phát triển và hoàn thiện trong quá trình hoạt động cách mạng của Người, đặc biệt được thể hiện đúc kết trong các trước tác cực kỳ phong phú, đa dạng trong 15 tập *Hồ Chí Minh Toàn tập*. Suy nghĩ, tìm hiểu về các nội dung cơ bản trên, chúng ta thấy rõ một hệ thống quan điểm toàn diện và sâu sắc về những vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam, không chỉ có ý nghĩa quyết định cho mọi thắng lợi của cách mạng gần 100 năm qua mà còn là ánh sáng mãi mãi soi đường cho sự nghiệp xây dựng, phát triển và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam trong tương lai.

Sự sâu sắc, tính độc đáo và dấu ấn riêng của tư tưởng Hồ Chí Minh là gì?

Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX (2001) đã khẳng định: “*Tư tưởng Hồ Chí Minh là kết quả vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào điều kiện cụ thể của nước ta, kế thừa và phát triển các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại*”⁽¹⁾. Thực tế cho thấy, hoàn toàn không phải Hồ Chí Minh chỉ tiếp nhận ba nguồn gốc để chuyển thành tư tưởng của mình. Một năng lực sàng lọc, chọn lọc, phát triển tinh tế và sâu sắc, sự tổng hợp các tri thức, và cao hơn, đó là sự “*khúc xạ*”⁽²⁾ và “*vượt gộp*”⁽³⁾, là tài năng phi thường hiếm có của Hồ Chí Minh khi tiếp xúc, tiếp nhận, chọn lọc các tri thức khổng lồ từ ba nguồn trên.

Những nhận xét trên đây đã làm sáng tỏ kết quả, thành tựu, sản phẩm và con đường của quá trình “*Việt hóa*” nói chung và “*Hồ Chí Minh hóa*” nói riêng, các tư tưởng, lý luận, các tinh hoa văn hóa của thế giới, của châu Âu, của phương Đông và của di sản văn hóa truyền thống dân tộc qua trí tuệ uyên bác và trái tim Hồ Chí Minh.

⁽¹⁾ Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội Đảng lần thứ IX*, Nxb. Chính trị quốc gia, 2001, tr. 20.

⁽²⁾ Vũ Đình Hòe: *Pháp quyền nhân nghĩa Hồ Chí Minh*, Nxb. Trẻ, Tp. Hồ Chí Minh, 2007, tr.184.

⁽³⁾ Phan Ngọc: *Một thức nhận về văn hoá Việt Nam*, Nxb. Thế giới, 2018, tr.167.

Sự đánh giá sâu sắc và lựa chọn công phu, tinh anh về những giá trị mà Người chọn lọc và tiếp nhận trong các học thuyết của Khổng Tử, Giêsu, C. Mác và Tôn Dật Tiên là một minh chứng vô cùng thuyết phục không chỉ về kinh nghiệm ứng xử văn hóa của bản thân Người, mà trở thành một quan niệm tiếp nhận, sàng lọc, phát triển của dân tộc ta đối với văn hóa thế giới:

“Học thuyết Khổng Tử có ưu điểm là sự tu dưỡng đạo đức cá nhân. Tôn giáo Giêsu có ưu điểm của nó là lòng nhân ái cao cả. Chủ nghĩa Mác có ưu điểm của nó là phương pháp làm việc biện chứng. Chủ nghĩa Tôn Dật Tiên có ưu điểm của nó là thích hợp với điều kiện nước ta... Khổng Tử, Giêsu, Mác, Tôn Dật Tiên chẳng có ưu điểm chung đó sao? Họ đều muốn mưu cầu hạnh phúc cho loài người, mưu cầu hạnh phúc cho xã hội. Nếu hôm nay họ còn sống trên đời này, tôi tin rằng họ nhất định sống chung với nhau rất hoàn mỹ như những người bạn thân thiết. Tôi cố gắng làm một người học trò nhỏ của các vị ấy”.

Tiếp nhận những tinh hoa Văn hóa Đông, Tây quá khứ và hiện tại là con đường để Hồ Chí Minh đi tới hình thành và xây dựng hệ thống tư tưởng của mình. Song, Người là người con của phương Đông, của dân tộc Việt Nam nên để thể hiện tư tưởng của mình, Người luôn chọn cách thể hiện *cô đúc nhất, trong sáng nhất, giản dị, dễ*

hiểu nhất để đi vào trí tuệ và lòng người bằng con đường ngắn nhất. Nhờ đó, những bài nói, bài viết của Người luôn được mọi người cảm thụ sâu sắc và có sức thuyết phục mạnh mẽ. Khi cảm nhận về đặc điểm, sự độc đáo của Hồ Chí Minh, Paulmus, nhà nghiên cứu người Pháp đã có một nhận xét sâu sắc: “Người ta thấy, một người Á Đông gia nhập hàng ngũ của Mác, có thể trở thành người cộng sản ngay trên đất nước mình, không hề lay chuyển, nhưng cộng sản theo cách của mình, bởi vì Người tìm cách diễn tả và làm sinh động học thuyết đó bằng những dạng truyền thống tương tự”⁽¹⁾. Đó là sự thấu hiểu sâu sắc tư duy, tâm tư tưởng, đặc điểm riêng độc đáo của một người cộng sản Việt Nam - Hồ Chí Minh.

Một đặc trưng trong minh triết Hồ Chí Minh, đó là sự thống nhất không thể tách rời của ba nhân tố “vận dụng”, “phát triển”, “sáng tạo” và cách thể hiện, cách diễn đạt độc đáo kết quả của sự thống nhất ba nhân tố: giản dị, cô đọng, khúc chiết, ngắn gọn như một châm ngôn, một danh ngôn. Nó được thể hiện trong những khái quát vĩ mô nhất và cả trong những lời căn dặn cụ thể những sâu xa về ý nghĩa.

Những năm qua, theo sự chỉ đạo của Đảng, các cấp ủy đảng đã triển khai việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong toàn Đảng, toàn dân và toàn quân. Hàng triệu người đã được tiếp cận với

⁽¹⁾ Hồ Chí Minh, Việt Nam, Á châu, Nxb. Dusenil, Paris, 1971, tr. 159.

sự nghiệp, tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Những kết quả bước đầu đã được khẳng định, song, từ đòi hỏi của thực tiễn, việc học tập đó không có kết thúc, bởi vì tư tưởng Hồ Chí Minh “mãi mãi soi đường cho sự nghiệp cách mạng của nhân dân ta”.

Có nhiều con đường để tiếp cận, thẩm thấu, hiểu biết về tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Đọc trực tiếp trước tác của Người trong bộ sách *Hồ Chí Minh Toàn tập* là rất cần thiết và quan trọng, song không phải ai cũng có điều kiện thực hiện được. Tìm đọc từng trước tác (bài viết, bài nói...) của Người đáp ứng nhu cầu học tập theo chuyên đề hoặc theo nghề nghiệp. Đọc và suy nghĩ qua các công trình khoa học, các cuốn sách, tài liệu học tập, bài báo nghiên cứu, giới thiệu về tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Nghe, suy ngẫm, thảo luận và cố gắng vận dụng vào thực tiễn qua bài giảng của các nhà khoa học, bài thuyết trình của các báo cáo viên về tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, v.v...

Tất cả các cách đó đều cần thiết và đáng quý.

Khác với các cách làm trên, bộ sách này đã chọn lọc công phu từ hàng chục ngàn trang sách của *Hồ Chí Minh Toàn tập*, những câu, những đoạn, những lời hay, khúc chiết, hàm súc, dễ đi vào lòng người và sắp xếp thành một hệ thống theo dạng từ điển để người đọc vừa được trực tiếp đọc, suy ngẫm tác phẩm của Người không phải qua một sự phân tích hay bình luận gián tiếp nào, vừa

hoàn toàn có điều kiện học tập, suy ngẫm về các “danh ngôn” theo từng chủ đề cụ thể. Mỗi câu được trích dẫn trong công trình này đều có chú thích đầy đủ nguồn dẫn để khi người đọc cần hiểu toàn diện hơn có thể dễ dàng tìm về xuất xứ. Qua cách làm trên, có thể nghĩ rằng, những nội dung căn cốt nhất, cốt lõi, cái hồn của minh triết Hồ Chí Minh được thể hiện sinh động, đồng thời, qua đó, chúng ta còn thấy hiện lên sáng tỏ những phẩm chất vô cùng cao quý mà bình dị của nhân cách một con người vĩ đại - nhân cách Hồ Chí Minh.

Theo hướng tuyển chọn trên, để bộ sách và từng tập trong bộ sách có thể đến với đông đảo bạn đọc, những người tuyển chọn đã sắp xếp thành 12 tập theo các chủ đề. Các chủ đề này chứa đựng nội dung cơ bản trong tư tưởng Hồ Chí Minh song được lựa chọn theo hướng như những danh ngôn, châm ngôn vừa dễ hiểu, vừa sâu sắc và sắp xếp theo dạng từ điển (*lôgic theo chủ đề, thứ tự chữ đầu theo A, B, C...*).

Tên chung của bộ sách là “**Vang vọng lời nước non**”. Tên của mỗi tập sách đều lấy một câu văn của Bác Hồ thể hiện cô đúc nội dung chính của từng tập sách. Bạn đọc sẽ tìm thấy những tư tưởng cực kỳ sâu sắc, cô đọng, phong phú và dễ tiếp nhận, học tập từ các câu được trích dẫn trong mỗi tập sách. Các tập cụ thể của bộ sách:

Tập 1. Tôi hiến cả đời tôi cho dân tộc tôi. Tâm sự, tự sự của Chủ tịch Hồ Chí Minh về cuộc đời hoạt động cách

mạng phong phú, sôi nổi và sự cống hiến trọn đời mình cho sự nghiệp cách mạng của Đảng, dân tộc, nhân dân Việt Nam, như là những lời tự bạch của Người đối với dân tộc và nhân loại.

Tập 2. Dân tộc Việt Nam là một, nước Việt Nam là một. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về truyền thống quý báu của dân tộc được đúc kết qua hàng ngàn năm lịch sử, về lòng yêu nước, ý chí kiên cường, bất khuất, khát vọng độc lập, tự do, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc và xây dựng một nước Việt Nam giàu mạnh.

Tập 3. Đảng cần phải mạnh hơn bao giờ hết. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về Đảng Cộng sản Việt Nam, về sự cần thiết phải có Đảng, vị trí, vai trò và bản chất của Đảng, mục tiêu, lý tưởng của Đảng, phương thức lãnh đạo, nội dung xây dựng Đảng Cộng sản Việt Nam trong sạch, vững mạnh. Những tư tưởng của Người về Đảng Cộng sản Việt Nam là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam, góp phần quan trọng xây dựng Đảng ta xứng đáng là người lãnh đạo, người đầy tớ thật trung thành của nhân dân.

Tập 4. Trong bầu trời không gì quý bằng nhân dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về vị trí, vai trò, sức mạnh to lớn của nhân dân trong sự nghiệp dựng nước và giữ nước của dân tộc ta. Tư tưởng lấy dân làm gốc, quý trọng sức dân và phát huy vai trò của nhân dân trong sự nghiệp cách mạng trở thành chân lý của dân tộc Việt Nam: Những câu nói của Người về xây dựng nhà nước

của dân, do dân, vì dân, về dân chủ là những chỉ dẫn quý báu, có giá trị lớn, phục vụ nghiên cứu, giảng dạy, học tập không chỉ riêng môn học tư tưởng Hồ Chí Minh mà còn cho nhiều môn khoa học xã hội khác.

Tập 5. Phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên của Đảng, Nhà nước và hệ thống chính trị; về vị trí, vai trò của người cán bộ, đảng viên trong sự nghiệp cách mạng; về tiêu chuẩn người cán bộ, đảng viên; quan niệm của Hồ Chí Minh về công tác cán bộ gồm: Tuyển chọn, đào tạo, huấn luyện cán bộ, bố trí sử dụng cán bộ; yêu cầu xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên trong sạch, vững mạnh, “vừa hồng, vừa chuyên”.

Tập 6. Thang thuốc hay nhất là thiết thực phê bình và tự phê bình. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về vị trí, vai trò, tính chất, nội dung, ý nghĩa tự phê bình và phê bình; về sự trung thực, thẳng thắn, thành khẩn, nghiêm túc và khéo léo trong tự phê bình và phê bình để mỗi cán bộ, đảng viên làm tròn nghĩa vụ trước Đảng và nhân dân.

Tập 7. Còn sống thì còn phải học. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về giáo dục, khẳng định mạnh mẽ nghị lực, sự vươn lên của mỗi người bằng cách học và tự học, “*Học không bao giờ dừng*”, qua đó, giúp người đọc thấy được vị trí, vai trò của việc học tập và học tập suốt đời. Vì vậy, để trở thành phong trào toàn dân học tập thì phải có sự

tham gia của các cấp, các ngành, nhất là đội ngũ “*anh chị em giáo viên*” và chính Bác Hồ là tấm gương sáng về học tập suốt đời: “*Tôi năm nay 71 tuổi, ngày nào cũng phải học*”.

Tập 8. Văn hóa soi đường cho quốc dân đi. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về văn hóa, các loại hình loại thể văn học, nghệ thuật, lối sống, nếp sống, truyền thống văn hóa dân tộc; di tích lịch sử... Nội dung khẳng định vị trí, vai trò của văn hóa đối với sự nghiệp cách mạng giải phóng dân tộc và xây dựng đất nước. Đảng, Nhà nước cần phải coi trọng và xác định văn hóa là nền tảng tinh thần, là mục tiêu và động lực, soi đường cho quốc dân đi.

Tập 9. Đại đoàn kết là một lực lượng tất thắng. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về đại đoàn kết, khẳng định đại đoàn kết là một nguyên nhân có ý nghĩa quyết định đối với sự nghiệp bảo vệ và xây dựng đất nước của dân tộc ta trong lịch sử hàng ngàn năm qua. Tập “*Đại đoàn kết là một lực lượng tất thắng*” đã chỉ ra cho người đọc, nhất là cán bộ, đảng viên phải luôn nhận thức sâu sắc về vị trí, vai trò của đại đoàn kết; dù bất cứ hoàn cảnh nào cũng phải giữ gìn khối đoàn kết và chỉ có đoàn kết toàn Đảng, đoàn kết toàn dân và tinh thần đoàn kết quốc tế trong sáng, thủy chung tạo nên sức mạnh tinh thần để Đảng ta lãnh đạo nhân dân ta giành thắng lợi trong sự nghiệp cách mạng.

Tập 10. Trung với Đảng, hiếu với dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về xây dựng lực lượng vũ trang

nhân dân. Tập sách cung cấp cho người đọc những chỉ dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với Bộ đội và Công an để thực sự là lực lượng vũ trang cách mạng tuyệt đối trung thành với Đảng, gắn bó mật thiết và tận hiếu với dân. Tập *“Trung với Đảng, hiếu với dân”* còn giúp cho bạn đọc thấu hiểu nội dung, biện pháp công tác của Bộ đội, Công an. Hiếu với nhân dân là bản chất của Bộ đội và Công an cách mạng.

Tập 11. Ngoại giao hòa bình và hữu nghị giữa các dân tộc. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về đường lối đối ngoại nhất quán của Đảng ta đó là Việt Nam mong muốn và sẵn sàng thiết lập quan hệ bình đẳng với tất cả các nước dân chủ trên thế giới. Qua tập sách, giúp người đọc nhận thức được mong muốn lớn nhất của Bác Hồ là xây dựng Việt Nam trở thành một đất nước độc lập, thống nhất, hòa bình và phát triển, đóng góp quan trọng vào một thế giới không còn chiến tranh, không còn đói nghèo, một thế giới hòa bình, hữu nghị, hợp tác và phát triển.

Tập 12. Tôi để lại muôn vàn tình thân yêu là những lời căn dặn tâm huyết, giàu tình yêu sâu sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với các giai cấp, tầng lớp nhân dân, các cháu thiếu niên, nhi đồng, thanh niên, phụ nữ, phụ lão, lực lượng vũ trang và bạn bè quốc tế. Muôn vàn tình thân yêu đó thể hiện phẩm chất nhân văn cao đẹp của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với nhân dân ta.

Tư tưởng Hồ Chí Minh là một hệ thống những quan điểm toàn diện và sâu sắc về những vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam, vì vậy, việc tuyển chọn trên không có khả năng bao quát hết tư tưởng của Người. Ban Tuyên giáo Trung ương cảm ơn các nhà khoa học: GS. TS. NGƯT. Phùng Hữu Phú; Trung tướng, PGS. TS. Trần Vi Dân; GS. TS. Mạch Quang Thắng; PGS. TS. Lý Việt Quang; PGS. TS. Doãn Thị Chín đã đồng tình và góp nhiều ý kiến quý báu cho bộ sách. Bộ phận biên soạn đã nghiêm túc sửa chữa, bổ sung theo các góp ý hợp lý, hợp tình, khoa học của Hội đồng. Với mục tiêu có được một sản phẩm mang tính phổ cập đến đông đảo mọi tầng lớp nhân dân, bộ sách chắc chắn sẽ không tránh khỏi những thiếu sót. Rất mong bạn đọc thông cảm và góp ý.

Hy vọng rằng, bộ sách này sẽ trực tiếp góp phần làm cho minh triết Hồ Chí Minh đi vào đời sống của dân tộc, của người dân Việt Nam như một động lực củng cố niềm tin khoa học và tình yêu đối với Bác Hồ vĩ đại. Trở về với cội nguồn Hồ Chí Minh, dân tộc ta sẽ vững tâm, đi đúng, đi xa hơn nữa hôm nay và mai sau tới mục đích cao đẹp mà cả đời mình Chủ tịch Hồ Chí Minh theo đuổi *“phấn đấu cho quyền lợi của Tổ quốc và hạnh phúc của quốc dân”*.

BAN TUYÊN GIÁO TRUNG ƯƠNG

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham gia tăng gia sản xuất ở chiến khu Việt Bắc, thời kỳ kháng chiến chống thực dân Pháp

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đại biểu nhân dân Thủ đô tại Bắc Bộ Phủ, ngày 16/10/1954

Chủ tịch Hồ Chí Minh tát nước với bà con nông dân tại cánh đồng Quai Chảo, xã Đại Thắng, Thường Tín, Hà Đông, ngày 12/01/1958

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm mỏ than Đèo Nai, ngày 30/3/1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Xưởng may 10, năm 1959

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm bếp ăn quân nhân, năm 1959

*Chủ tịch Hồ Chí Minh kéo lưới cùng bà con ngư dân
thôn Vinh Sơn, thị xã Sầm Sơn, ngày 17/7/1960*

*Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Lâm trường
Hữu nghị, Hải Ninh, Quảng Ninh, tháng 02/1960*

*Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm
Pác Bó, tỉnh Cao Bằng, tháng 02/1961*

*Chủ tịch Hồ Chí Minh và nhà thơ Tố Hữu
về thăm Pác Bó, năm 1961*

*Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Thanh Hóa, 100.000 cán bộ,
nhân dân Thanh Hóa hứa với Bác Hồ: “Thanh Hóa phấn đấu
xây dựng thành một tỉnh kiểu mẫu của miền Bắc
Xã hội Chủ nghĩa”, năm 1961*

*Chủ tịch Hồ Chí Minh chúc Tết nhân dân xã Đông Ngạc,
Từ Liêm, Hà Nội, mừng Một Tết Nhâm Dần, năm 1962*

Ai cũng biết rằng: Trong nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, từ làng xã đến toàn quốc những người chức trách đều do dân cử ra. Dân tin cậy ai thì người ấy trúng cử và bổn phận những người trúng cử là làm đầy tớ công cộng cho dân chứ không phải làm quan phát tài.

(Thư chúc Tết đồng bào và chiến sĩ Nam Bộ, ngày 24-1-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.39)

Ai làm cách mạng? - Nhân dân!

Ai kháng chiến thắng lợi? - Toàn dân. Vậy thì bây giờ muốn có đủ nước, muốn điều hòa nước thì cũng phải *toàn dân làm thủy lợi*.

(Bài nói tại Hội nghị Thủy lợi toàn miền Bắc, ngày 14-9-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.283)

... anh em phải làm sao cho dân yêu mến. Phải nhớ rằng dân là chủ. Dân như nước, mình như cá. Lực lượng bao nhiêu là nhờ ở dân hết.

(Bài nói chuyện tại buổi Lễ tốt nghiệp khóa 5 Trường Huấn luyện cán bộ Việt Nam, báo Cầu quốc, ngày 15-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.116)

Bản Hiến pháp chúng ta sẽ thảo ra phải là một bản Hiến pháp phát huy cái tinh thần tiến bộ của Hiến pháp năm 1946, đồng thời phải phản ánh đầy đủ tình hình thực tế của chế độ ta do cuộc cách mạng

phản đế, phản phong thắng lợi đã mang lại; phản ánh đúng đắn con đường đang tiến lên của dân tộc ta.

(Diễn văn khai mạc phiên họp đầu tiên của Ban Sửa đổi Hiến pháp, ngày 27-2-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.510)

Bao giờ ở nông thôn nông dân thật sự nắm chính quyền, nông dân được giải phóng thì mới là dân chủ thực sự.

(Bài nói tại Hội nghị nông vận và dân vận toàn quốc, ngày 5-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.44)

Bao nhiêu cách tổ chức và cách làm việc, đều vì lợi ích của quần chúng, vì cần cho quần chúng. Vì vậy, cách tổ chức và cách làm việc nào không hợp với quần chúng thì ta phải có gan đề nghị lên cấp trên để bỏ đi hoặc sửa lại. Cách nào hợp với quần chúng, quần chúng cần, thì dù chưa có sẵn, ta phải đề nghị lên cấp trên mà đặt ra. Nếu cần làm thì cứ đặt ra, rồi báo cáo sau, miễn là được việc.

(Mấy điều kinh nghiệm, Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.286)

Bất cứ làm nghề gì, có ích cho nước nhà, cho nhân dân, cho giai cấp, đều là vẻ vang. Bất cứ nấu bếp, quét nhà hay làm chủ tịch, đều phải lao động cả, làm gì ích nước lợi dân là vẻ vang.

(Nói chuyện ở Trường Cán bộ Công đoàn, ngày 19-1-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.478)

Bất cứ về vấn đề nào đảng viên đều phải hết sức thảo luận và phát biểu ý kiến, khi đa số đã nghị quyết thì tất cả đảng viên phải phục tùng mà thi hành.

(Điều lệ vắn tắt của Đảng Cộng sản Việt Nam, năm 1930,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.7)

Bất cứ việc to việc nhỏ, chúng ta phải xét rõ và làm cho hợp trình độ văn hoá, thói quen sinh hoạt, trình độ giác ngộ, kinh nghiệm tranh đấu, lòng ham, ý muốn, tình hình thiết thực của quần chúng. Do đó mà định cách làm việc, cách tổ chức, có như thế, mới có thể kéo được quần chúng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.288)

Bất kỳ bao giờ, bất kỳ ở đâu, ta cần phải chuẩn bị sẵn sàng, đề phòng cẩn thận. Bất kỳ bao giờ, bất kỳ ở đâu, ta phải liên lạc mật thiết với dân, phải làm cho dân mến, dân tin.

(Thư gửi Đoàn 29 (Trung đoàn Thủ đô), tháng 2-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.483)

Bất kỳ ở địa vị nào, làm công việc gì, chúng ta đều là đày tớ của nhân dân. Cơm chúng ta ăn, áo chúng ta mặc, vật liệu chúng ta dùng đều do mồ hôi nước mắt của nhân dân mà ra. Vì vậy, chúng ta phải đền bù xứng đáng cho nhân dân. Muốn làm như vậy, chúng ta phải cố gắng thực hiện Cần, Kiệm, Liêm, Chính.

Trước hết là *Cần*, tức là tăng năng suất trong công tác, bất kỳ công tác gì.

Kiệm tức là không lãng phí thì giờ, của cải của mình và của nhân dân.

Liêm tức là không tham ô và luôn luôn tôn trọng, giữ gìn của công và của nhân dân.

Chính tức là việc phải thì dù nhỏ cũng làm, việc trái thì dù nhỏ cũng tránh.

Bốn điều đó đi liên với nhau.

(Nói chuyện với anh chị em công chức ở Thủ đô,
ngày 30-11-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.145)

Bất kỳ việc to việc nhỏ, lập trường phải vững, chính sách phải hiểu cho thấu, luôn luôn gần gũi học hỏi nhân dân, đi đúng đường lối quần chúng, thì việc gì cũng thành công. Trái lại thì thất bại.

(Bài nói tại Hội nghị cán bộ Liên hiệp phụ nữ toàn quốc về vấn đề phát động quần chúng nhân dân, tháng 3-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.96)

Bây giờ Chính phủ lâm thời giao lại quyền cho Quốc hội để tổ chức một Chính phủ mới: một Chính phủ kháng chiến và kiến quốc.

(Diễn văn khai mạc kỳ họp thứ nhất Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 2-3-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.218)

Bây giờ chúng ta là dân chủ. Dân chủ là thế nào? Là dân làm chủ. Dân làm chủ thì Chủ tịch, bộ trưởng, thứ

trưởng, ủy viên này khác là làm gì? Làm đầy tớ. Làm đầy tớ cho nhân dân, chứ không phải là làm quan cách mạng.

(Nói chuyện với đại biểu nhân dân thành phố Hải Phòng, ngày 30-5-1957, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.10, tr.572)

Bảy xin hiến pháp ban hành,

Trăm điều phải có thần linh pháp quyền.

(*Việt Nam yêu cầu ca*,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.473)

Các bạn là những người phụ trách thi hành pháp luật. Lẽ tất nhiên các bạn cần phải nêu cao cái gương “*phụng công, thủ pháp, chí công vô tư*” cho nhân dân noi theo.

(*Thư gửi Hội nghị Tư pháp toàn quốc*, tháng 2-1948,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.473)

Các chú các cô phải biết chính quyền của chúng ta là chuyên chính dân chủ nhân dân. Đây là nhân dân chuyên chính để đàn áp bọn thực dân xâm lược và bọn tay sai chống lại chính quyền ấy. Vì quyền lợi chung của đa số nhân dân mà chúng ta chuyên chính với thiểu số bóc lột. Chính quyền của bọn tư bản thì là chính quyền chuyên chính của một thiểu số chống lại đa số.

(*Bài nói tại Trường Công an Trung cấp khóa 2*, năm 1951, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.7, tr.269)

Các công việc của Chính phủ làm phải nhằm vào một mục đích duy nhất là mưu tự do hạnh phúc cho mọi

người. Cho nên Chính phủ nhân dân bao giờ cũng phải đặt quyền lợi dân lên trên hết thảy. Việc gì có lợi cho dân thì làm. Việc gì có hại cho dân thì phải tránh.

(*Chính phủ là công bộc của dân*, báo *Cứu quốc*, ngày 19-9-1945, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.4, tr.21)

Các cơ quan chính quyền là thống nhất, *tập trung*.

Từ hội đồng nhân dân và ủy ban kháng chiến hành chính xã đến Quốc hội và Chính phủ Trung ương, số ít phải phục tùng số nhiều, cấp dưới phải phục tùng cấp trên, địa phương phải phục tùng Trung ương. Thế là vừa dân chủ vừa tập trung.

(*Thường thức chính trị*, báo *Cứu quốc*, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.8, tr.264)

... các đồng chí bộ trưởng, thứ trưởng và cán bộ lãnh đạo phải luôn luôn gương mẫu về mọi mặt, phải nêu gương sáng về đạo đức cách mạng: cần kiệm liêm chính, chí công vô tư, phải giữ gìn tác phong gian khổ phấn đấu, phải không ngừng nâng cao chí khí cách mạng.

(*Bài nói tại phiên họp cuối năm của Hội đồng Chính phủ*, ngày 26-12-1963, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.14, tr.223)

Các ủy ban nhân dân không được bắt người vô tang chúng, không được tịch thu của cải trái phép.

(*Khoan hồng mà không nhu nhược*, báo *Cứu quốc*, ngày 8-10-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.50)

Các ủy ban nhân dân làng, phủ là hình thức Chính phủ địa phương, phải chọn trong những người có công tâm, trung thành, sốt sắng với quyền lợi dân chúng, có năng lực làm việc, được đông đảo dân làng tín nhiệm. Không thể nhờ tiền tài hay một thế lực gì khác mà chui vào lọt các ủy ban đó.

(Chính phủ là công bộc của dân, báo Cứu quốc, ngày 19-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.21)

Cách mạng Tháng Tám đã giải phóng đồng bào ta ra khỏi chế độ quân chủ chuyên chế và xiềng xích thực dân.

Cách mạng Tháng Tám đã xây dựng cho nhân dân ta cái nền tảng Dân chủ Cộng hòa và thống nhất độc lập.

(Thư gửi đồng bào toàn quốc nhân kỷ niệm Cách mạng Tháng Tám, ngày 19-8-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr. 218)

Cách mạng và kháng chiến thắng lợi là vì nhân dân ta rất đoàn kết, rất hăng hái, rất tin tưởng và đấu tranh rất bền bỉ.

(Thư gửi cán bộ miền Nam tập kết, ngày 19-6-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.351)

... cách xa dân chúng, không liên hệ chặt chẽ với dân chúng, cũng như đứng lơ lửng giữa trời, nhất định thất bại.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.326)

Cái gì cũng phải nhờ dân. Không có dân thì không có bộ đội.

(Bài nói chuyện tại Trường Chính trị trung cấp quân đội, ngày 25-10-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.219)

... cán bộ Dân vận phải làm thế nào cho mọi người dân đều hiểu rõ, phải động viên toàn dân sốt sắng đưa người, của, tiền ra ủng hộ Đoàn thể và Chính phủ để đưa chính sách ấy đến hoàn toàn thành công.

Muốn đạt mục đích ấy, mỗi đồng chí cán bộ Dân vận phải:

1. Tự mình hiểu rõ 100 phần 100 chính sách ấy.
2. Hiểu rõ dân 100 phần 100.
3. Có kế hoạch dân vận thật rõ ràng, thật thiết thực.
4. Tự mình phải cần, kiệm, liêm, chính làm cho dân tin, dân phục, dân yêu, thì mọi người dân mới nghe.
5. Làm việc với tinh thần *Thi đua ái quốc*.

(Thư gửi Hội nghị Cán bộ dân vận, năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.278-279)

“Cán bộ được dân tin, dân phục, dân yêu, thì việc gì cũng thành công”. Kinh nghiệm đã tỏ rằng đó là chân lý 100 phần 100.

(Thất bại và thành công, báo Sự thật, ngày 19-8-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.177)

Cán bộ từ Trung ương đến xã đều phải là người dày tở trung thành của nhân dân.

(*Bài nói với đồng bào và cán bộ tỉnh Nam Định, ngày 22-5-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.14, tr.110*)

Cậy thế mình ở trong ban này ban nọ, rồi ngang tàng phóng túng, muốn sao được vậy, coi khinh dư luận, không nghĩ đến dân. Quên rằng dân bầu mình ra là để làm việc cho dân, chứ không phải để cậy thế với dân.

(*Thư gửi Ủy ban nhân dân các kỳ, tỉnh, huyện và làng, báo Cứu quốc, ngày 17-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.4, tr.65*)

Chân lý là cái gì có lợi cho Tổ quốc, cho nhân dân. Cái gì trái với lợi ích của Tổ quốc, của nhân dân tức là không phải chân lý. Ra sức phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân - tức là phục tùng chân lý.

(*Bài nói chuyện tại lớp nghiên cứu chính trị khóa I Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 21-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.10, tr. 378*)

Chế độ của ta là chế độ dân chủ. Nhân dân là chủ. Chính phủ là đầy tớ của nhân dân. Nhân dân có quyền đôn đốc và phê bình Chính phủ. Chính phủ thì việc to việc nhỏ đều nhằm mục đích phục vụ lợi ích của nhân dân.

(*Lời phát biểu trong buổi tiếp Đại biểu nhân dân Thủ đô Hà Nội, ngày 16-10-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.9, tr.90*)

Chế độ dân chủ tập trung khiến cho toàn thể nhân dân (công, nông, tiểu tư sản, tư sản dân tộc) đều trở nên chủ nhân chân chính của nước nhà, đều đoàn kết để kháng chiến kiến quốc.

(*Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.8, tr.264*)

Chế độ này là của ta, phải bảo vệ chế độ của ta. Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa là của ta, phải bảo vệ Nhà nước của ta. Ai xâm phạm đến Nhà nước của ta, đến chế độ ta, ta phải chống lại họ, bất cứ bằng lời nói hay việc làm.

(*Nói chuyện ở Trường Cán bộ Công đoàn, ngày 19-1-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.10, tr.478*)

Chế độ ta là chế độ dân chủ nhân dân; chúng ta cần mở rộng dân chủ với nhân dân, đồng thời cần phải tăng cường chuyên chính với kẻ địch của nhân dân. Có tăng cường chuyên chính với kẻ địch thì mới bảo vệ được tự do và dân chủ của nhân dân ta.

(*Báo cáo trước Hội nghị đại biểu nhân dân Thủ đô về thành công của Kỳ họp thứ 6, Quốc hội khóa I, ngày 15-2-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.10, tr.501*)

Chế độ ta là chế độ dân chủ nhân dân. Nhân dân làm chủ nước nhà. Nông dân làm chủ nông thôn.

Ở nông thôn, ngoài lợi ích của nông dân, Đảng và Chính phủ không có lợi ích nào khác.

Lợi ích của nông dân và lợi ích của Nhà nước là nhất trí. Nước mạnh thì dân giàu.

(Diện tích và sản lượng, báo Nhân Dân, ngày 1-3-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.10, tr.516)

Chế độ ta là chế độ dân chủ, nghĩa là nhân dân làm chủ. Đảng ta là Đảng lãnh đạo, nghĩa là tất cả các cán bộ, từ Trung ương đến khu, đến tỉnh, đến huyện, đến xã, bất kỳ ở cấp nào và ngành nào - đều phải là người đầy tớ trung thành của nhân dân.

(Nói chuyện tại Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Tuyên Quang, ngày 20-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.13, tr.83-84)

Chế độ ta là chế độ dân chủ, tư tưởng phải được tự do. Tự do là thế nào? Đối với mọi vấn đề, mọi người tự do bày tỏ ý kiến của mình, góp phần tìm ra chân lý. Đó là một quyền lợi mà cũng là một nghĩa vụ của mọi người.

Khi mọi người đã phát biểu ý kiến, đã tìm thấy chân lý, lúc đó quyền tự do tư tưởng hóa ra *quyền tự do phục tùng chân lý*.

(Bài nói chuyện tại lớp nghiên cứu chính trị khóa I, Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 21-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.10, tr.378)

Chế độ ta là chế độ dân chủ, tức là nhân dân là người chủ, mà Chính phủ là người đầy tớ trung thành của nhân

dân. Chính phủ chỉ có một mục đích là: hết lòng, hết sức phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân.

(Lời phát biểu tại phiên họp bế mạc Quốc hội nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa khóa I, Kỳ họp thứ 4, ngày 26-3-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.9, tr.382-383)

... Chế độ ta là chế độ dân chủ. Tức là nhân dân làm chủ. Tức là cán bộ và nhân viên từ cấp trên đến cấp dưới đều là *đầy tớ của nhân dân*, đều phải *một lòng một dạ phục vụ nhân dân*.

(Một lòng một dạ phục vụ nhân dân, báo Nhân Dân, ngày 18-1-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.13, tr.10)

Chế độ tuyển cử của chúng ta thực hiện dân chủ đồng thời thực hiện sự đoàn kết toàn dân. Mọi người công dân từ 18 tuổi trở lên đều có quyền bầu cử, từ 21 tuổi trở lên đều có quyền ứng cử.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.12, tr.375)

Chính phủ Cộng hòa Dân chủ là gì? Là đầy tớ chung của dân, từ Chủ tịch toàn quốc đến làng. Dân là chủ thì Chính phủ phải là đầy tớ.

(Bài nói chuyện với các đại biểu thân sĩ trí thức, phủ hào tỉnh Thanh Hóa, ngày 20-2-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.5, tr.74)

Chính phủ Dân chủ Cộng hòa lâm thời là công bộc của dân. Anh em trong Chính phủ, ai là người có tài năng,

có đức hạnh, giúp đỡ cho dân, cho nước, tất nhiên là được quốc dân hoan nghênh.

(Nói chuyện với đại biểu các báo chí về nội trị, ngoại giao nước nhà trong những ngày vừa qua, ngày 6-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.47)

Chính phủ rất mong đồng bào giúp đỡ, đôn đốc, kiểm soát và phê bình để làm trọn nhiệm vụ của mình là: người đầy tớ trung thành tận tụy của nhân dân.

(Lời kêu gọi nhân ngày Thủ đô giải phóng, ngày 10-10-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.81)

Chính phủ sau đây phải là một Chính phủ toàn dân đoàn kết và tập hợp nhân tài không đảng phái...

Theo lời quyết nghị của Quốc hội, Chính phủ sau đây phải là một Chính phủ biết làm việc, có gan góc, quyết tâm đi vào mục đích trong thì kiến thiết, ngoài thì tranh thủ độc lập và thống nhất của nước nhà.

Anh em trong Chính phủ mới sẽ dựa vào sức của Quốc hội và quốc dân, dầu nguy hiểm mấy cũng đi vào mục đích mà quốc dân và Quốc hội trao cho.

(Lời tuyên bố trước Quốc hội, ngày 31-10-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.478-479)

Chính phủ ta là chính phủ của nhân dân, chỉ có một mục đích là ra sức phụng sự lợi ích của nhân dân. Chính phủ rất mong đồng bào giúp đỡ, đôn đốc, kiểm soát và

phê bình để làm trọn nhiệm vụ của mình là: người đầy tớ trung thành tận tụy của nhân dân.

(Lời kêu gọi nhân ngày Thủ đô giải phóng, ngày 10-10-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.81)

... Chính phủ ta thật thà tôn trọng tín ngưỡng tự do. Đối với những giáo hữu đã nhằm di cư vào Nam, Chính phủ đã ra lệnh cho địa phương giữ gìn cẩn thận ruộng vườn, tài sản của những đồng bào ấy và sẽ giao trả lại cho những người trở về.

(Thư chúc mừng đồng bào Công giáo nhân dịp Noel, báo Nhân Dân, ngày 24-12-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.206-207)

Chính phủ, từ Hồ Chủ tịch cho đến các vị ủy ban đây, rồi các bộ trưởng, đến các cán bộ thôn, xã, gọi là chính quyền, gọi là Chính phủ, đều là đầy tớ của nhân dân. Không phải như khi trước nói hoàng đế, bệ hạ, rồi có những quan này, quan khác cao cao tại thượng.

(Nói chuyện với đại biểu nhân dân thành phố Hải Phòng, ngày 30-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.571)

Chính phủ và Đảng chỉ mưu giải phóng cho nhân dân, vì thế, bất kỳ việc gì cũng vì lợi ích của nhân dân mà làm và chịu trách nhiệm trước nhân dân.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.285)

... chính quyền dân chủ có nghĩa là chính quyền do người dân làm chủ.

(Bài nói tại Trường Công an trung cấp khóa 2, năm 1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.7, tr.269)

... chính sách của Việt Nam rất rõ rệt: cốt làm cho nước Việt Nam thống nhất và độc lập, làm cho dân được tự do và khỏi khổ, khỏi đói.

(Trả lời một nhà báo nước ngoài, ngày 22-6-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.5, tr.183)

Chính thể dân chủ của ta tuy còn trẻ tuổi, nhưng đã chiến thắng nhiều cuộc thử thách, nó đã chứng tỏ rằng thật là đầy tương lai. Do đó, nhiệm vụ các bạn phải tuyệt đối trung thành với chính quyền dân chủ.

(Thư gửi Hội nghị Tư pháp toàn quốc, tháng 2-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.5, tr.472)

Chúng ta cần hết lòng chăm sóc sức khỏe và sử dụng thật hợp lý sức lao động của nhân dân ta.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, nói tháng 3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.13, tr.70)

Chúng ta phải có một hiến pháp dân chủ. Tôi đề nghị Chính phủ tổ chức càng sớm càng hay cuộc TỔNG TUYỂN CỬ với chế độ phổ thông đầu phiếu. Tất cả công dân trai gái mười tám tuổi đều có quyền ứng cử và bầu cử, không phân biệt giàu nghèo, tôn giáo, dòng giống, v.v...

(Những nhiệm vụ cấp bách của Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 3-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.4, tr.7)

Chúng ta phải ghi tạc vào đầu cái chân lý này: dân rất tốt. Lúc họ đã hiểu thì việc gì khó khăn mấy họ cũng làm được, hy sinh mấy họ cũng không sợ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.5, tr.286)

Chúng ta phải hiểu rằng, các cơ quan của Chính phủ từ toàn quốc cho đến các làng, đều là công bộc của dân, nghĩa là để gánh việc chung cho dân, chứ không phải để đè đầu dân như trong thời kỳ dưới quyền thống trị của Pháp, Nhật.

(Thư gửi Ủy ban nhân dân các kỳ, tỉnh, huyện và làng, báo Cứu quốc, ngày 17-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.4, tr.64-65)

Chúng ta phải kiên quyết bỏ sạch lối quan liêu, lối chật hẹp, lối mệnh lệnh. Chúng ta phải kiên quyết thực hành theo nguyên tắc sau đây:

1. Việc gì cũng phải học hỏi và bàn bạc với dân chúng, giải thích cho dân chúng.

2. Tin vào dân chúng. Đưa mọi vấn đề cho dân chúng thảo luận và tìm cách giải quyết. Chúng ta có khuyết điểm, thì thật thà thừa nhận trước mặt dân chúng. Nghị quyết gì mà dân chúng cho là không hợp thì để họ đề nghị sửa chữa. Dựa vào ý kiến của dân chúng mà sửa chữa cán bộ và tổ chức của ta.

3. Chớ khu khu giữ theo “sáo cũ”. Luôn luôn phải theo tình hình thiết thực của dân chúng nơi đó và lúc đó, theo trình độ giác ngộ của dân chúng, theo sự tình nguyện của dân chúng mà tổ chức họ, tùy hoàn cảnh thiết thực trong nơi đó, và lúc đó, đưa ra tranh đấu.

4. Chúng ta *tuyệt đối không nên theo đuôi quần chúng*. Nhưng phải khéo tập trung ý kiến của quần chúng, hóa nó thành cái đường lối để lãnh đạo quần chúng. Phải đem cách nhân dân so sánh, xem xét, giải quyết các vấn đề, mà hóa nó thành cách chỉ đạo nhân dân.

5. “Phải đưa chính trị vào giữa dân gian”. Trước kia, việc gì cũng “trên đội xuống”. Từ nay việc gì cũng phải từ “dưới nhoi lên”.

Làm như thế, chính sách, cán bộ và nhân dân sẽ nhất trí, mà Đảng ta sẽ phát triển rất mau chóng và vững vàng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.337-338)

... chúng ta phải kính trọng nhân dân, phải một lòng một dạ phục vụ nhân dân. Không thể tha thứ những thái độ khinh miệt nhân dân, những việc làm đối trá với nhân dân như vậy.

(Một lòng một dạ phục vụ nhân dân, báo Nhân Dân, ngày 18-1-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.11)

Chúng ta phải nhớ rằng cán bộ đoàn thể cũng như chính quyền, từ trên đến dưới, đều là đầy tớ của nhân dân, phải xem trọng ý kiến của nhân dân.

(Phải xem trọng ý kiến của quần chúng, báo Nhân Dân, ngày 21-8-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.414)

Chúng ta tranh được tự do, độc lập rồi mà dân cứ chết đói, chết rét, thì tự do, độc lập cũng không làm gì. Dân chỉ biết rõ giá trị của tự do, của độc lập khi mà dân được ăn no, mặc đủ.

Chúng ta phải thực hiện ngay:

1. Làm cho dân có ăn.
2. Làm cho dân có mặc.
3. Làm cho dân có chỗ ở.
4. Làm cho dân có học hành.

Cái mục đích chúng ta đi đến là bốn điều đó. Đi đến để dân nước ta xứng đáng với tự do độc lập và giúp sức được cho tự do độc lập.

Các ngài làm cố vấn cho Chính phủ, nghĩ ra kế hoạch cũng là hi sinh, phấn đấu và quyết tâm. Muốn làm tròn bổn phận, chúng ta nên lợi dụng mấy khẩu hiệu của người Trung Hoa.

1. Khổ cán

2. Hạnh cán

3. Thực cán

(nghĩa là làm việc hết sức mình, làm việc chất lượng, làm việc có hiệu quả, có năng suất - BT).

(Bài phát biểu tại cuộc họp đầu tiên của Ủy ban nghiên cứu kế hoạch kiến quốc, ngày 10-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.175-176)

Có chuyên chính thực sự, có dân chủ thực sự thì mới tiến lên chủ nghĩa xã hội được.

(Bài nói tại Trường Công an Trung ương, ngày 28-1-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr. 247)

Có dân chủ mới làm cho cán bộ và quần chúng đề ra sáng kiến.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.284)

Có dựa vào nhân dân thì công an mới hoàn thành được tốt nhiệm vụ của mình.

(Nói chuyện tại lớp chính huấn khóa II của Bộ Công an, ngày 16-5-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.223)

Có người cho là “dân ngu khu đen”. Thế là tầm bậy. Dân rất thông minh. Quần chúng kinh nghiệm, sáng kiến rất nhiều. Chỉ cần mình có biết học hay biết lợi dụng mà thôi.

(Bài nói tại lớp chính Đảng Trung ương khóa 2, tháng 3-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.101)

Có người nói rằng: mọi việc họ đều phụ trách trước Đảng, trước Chính phủ. Thế là đúng, nhưng chỉ đúng một nửa. Họ phụ trách trước Đảng và Chính phủ, đồng thời họ phải phụ trách trước nhân dân. Mà phụ trách trước nhân dân nhiều hơn phụ trách trước Đảng và Chính phủ, vì Đảng và Chính phủ vì dân mà làm các việc, và cũng phụ trách trước nhân dân. Vì vậy nếu cán bộ không phụ trách trước nhân dân, tức là không phụ trách trước Đảng và Chính phủ, tức là đưa nhân dân đối lập với Đảng và Chính phủ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.334)

Có phát huy dân chủ đến cao độ thì mới động viên được tất cả lực lượng của nhân dân đưa cách mạng tiến lên. Đồng thời phải tập trung đến cao độ để thống nhất lãnh đạo nhân dân xây dựng chủ nghĩa xã hội.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.376)

Công dân đều bình đẳng trước pháp luật. Đoàn bà có quyền bình đẳng với đàn ông về mặt chính trị, kinh tế, văn hoá, xã hội và gia đình.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11, Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.377)

Cũng vì bệnh *hẹp hòi* mà không biết dùng nhân tài, việc gì cũng ôm lấy hết. Ôm lấy hết thì cố nhiên làm không nổi.

Cũng vì bệnh *hẹp hòi* mà không biết cách xử trí khôn khéo với các hạng đồng bào (như tôn giáo, quốc dân thiểu số, anh em trí thức, các quan lại cũ...)

(*Sửa đổi lối làm việc*, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.5, tr.278)

Cuộc Quốc dân đại biểu đại hội này là lần đầu tiên trong lịch sử của nước Việt Nam ta. Nó là một kết quả của cuộc Tổng tuyển cử ngày 6-1-1946, mà cuộc Tổng tuyển cử lại là cái kết quả của sự hi sinh, tranh đấu của tổ tiên ta, nó là kết quả của sự đoàn kết anh dũng phấn đấu của toàn thể đồng bào Việt Nam ta, sự đoàn kết của toàn thể đồng bào không kể già trẻ, lớn bé, gồm tất cả các tôn giáo, tất cả các dân tộc trên bờ cõi Việt Nam đoàn kết chặt chẽ thành một khối hi sinh không sợ nguy hiểm tranh lấy nền độc lập cho Tổ quốc.

(*Diễn văn khai mạc Kỳ họp thứ nhất Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa*, ngày 2-3-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.4, tr.216)

Dân chủ dưới sự *chỉ đạo tập trung*. Ở trong Đảng, mọi đảng viên có quyền nêu ý kiến, đặt đề nghị, tham gia giải quyết vấn đề. Nhưng quyết không được trái sự lãnh đạo tập trung của Đảng,

trái nghị quyết và trái kỷ luật của Đảng. Quyết chống: không xét thời gian, địa điểm, điều kiện mà nói lung tung; tự do hành động; dân chủ quá trớn.

1- Chỉ có *cơ quan lãnh đạo* có quyền khai các cuộc hội nghị.

2- Tất cả các nghị quyết của Đảng phải do *cơ quan lãnh đạo chuẩn bị* kỹ càng, rồi giao cho các cấp *thảo luận*. Không được làm qua loa, sơ sài.

3- Khi bầu cử các *cơ quan lãnh đạo* trong Đảng, phải xem xét rất kỹ lưỡng để lập danh sách những đảng viên ứng cử.

4- Toàn thể đảng viên phải theo đúng Đảng chương thống nhất, kỷ luật thống nhất của Đảng. Toàn thể đảng viên phải theo *sự lãnh đạo thống nhất* của Trung ương.

(*Thường thức chính trị*, báo *Cứu quốc*, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.8, tr.286-287)

Dân chủ, sáng kiến, hăng hái, ba điều đó rất quan hệ với nhau. Có dân chủ mới làm cho cán bộ và quần chúng đề ra sáng kiến. Những sáng kiến đó được khen ngợi, thì những người đó càng thêm hăng hái, và người khác cũng học theo.

(*Sửa đổi lối làm việc*, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.5, tr.284)

Dân chúng đồng lòng, việc gì cũng làm được.

Dân chúng không ủng hộ, việc gì làm cũng không nên.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.333)

Dân chúng rất khôn khéo, rất hăng hái, rất anh hùng.

Vì vậy, chúng ta phải học dân chúng, phải hỏi dân chúng, phải hiểu dân chúng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.333)

Dân có giàu thì nước mới mạnh. Đó là mục đích riêng và mục đích chung của việc xây dựng hợp tác xã.

(Bài nói tại Hội nghị rút kinh nghiệm công tác quản lý
hợp tác xã nông nghiệp tại miền Bắc, báo Nhân Dân,
ngày 2-11-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.316)

Dân khí mạnh thì quân lính nào, súng ống nào cũng không chống lại.

(Đường cách mệnh, năm 1927,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.297)

Dân là chủ thì Chính phủ phải là đầy tớ.

(Bài nói chuyện với các đại biểu thân sĩ trí thức, phú hào tỉnh
Thanh Hóa, ngày 20-2-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.74)

Dân ta đoàn kết một lòng, người có tiền giúp tiền, người có sức giúp sức, người có tài giúp tài, thì công việc gì ta cũng thắng lợi.

(Thư gửi đồng bào huyện Quỳnh Côi, ngày 8-8-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.173)

Dân ta được rèn luyện trong kháng chiến và đoàn kết chặt chẽ.

Dân tin cậy vào Đảng, Chính phủ và đoàn kết xung quanh Đảng.

Dân ta cần cù lao động.

(Bài nói tại lớp nghiên cứu khóa I
và lớp bổ túc khóa VI Trường Công an Trung ương,
tháng 12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.599)

Dân vận không thể chỉ dùng báo chương, sách vở, mít tinh, khẩu hiệu, truyền đơn, chỉ thị mà đủ.

Trước nhất là phải tìm mọi cách giải thích cho mỗi một người dân hiểu rõ ràng: Việc đó là lợi ích cho họ và nhiệm vụ của họ, họ phải hăng hái làm cho kỳ được.

...là bất cứ việc gì đều phải bàn bạc với dân, hỏi ý kiến và kinh nghiệm của dân, cùng với dân đặt kế hoạch cho thiết thực với hoàn cảnh địa phương, rồi động viên và tổ chức toàn dân ra thi hành.

Trong lúc thi hành phải theo dõi, giúp đỡ, đôn đốc, khuyến khích dân.

Khi thi hành xong phải cùng với dân kiểm thảo lại công việc, rút kinh nghiệm, phê bình, khen thưởng.

(Dân vận, báo Sự thật, ngày 15-10-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.232-233)

Dân vận là vận động tất cả lực lượng của mỗi một người dân không để sót một người dân nào, góp thành lực

lượng toàn dân, để thực hành những công việc nên làm, những công việc Chính phủ và Đoàn thể đã giao cho.

(*Dân vận*, báo *Sự thật*, ngày 15-10-1949, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.6, tr.232)

Do Tổng tuyển cử mà toàn dân bầu ra Quốc hội. Quốc hội sẽ cử ra Chính phủ. Chính phủ đó thật là Chính phủ của toàn dân.

(*Ý nghĩa Tổng tuyển cử*, báo *Cứu quốc*, ngày 31-12-1945, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.4, tr.153)

Dựa vào nhân dân thì việc gì, dù khó đến đâu cũng có thể làm được.

(*Sức mạnh của nhân dân*, báo *Nhân Dân*, ngày 18-7-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.10, tr.47)

Dưới chế độ dân chủ cộng hòa, thì khác hẳn. Nhân dân có nghĩa vụ, đồng thời có quyền lợi. Nhân dân có quyền tự do tư tưởng, tự do tổ chức, tự do tín ngưỡng, v.v. có quyền ứng cử và bầu cử. Đoàn bà có mọi quyền lợi như đàn ông. Các dân tộc trong nước đều có quyền lợi như nhau.

(*Thường thức chính trị*, báo *Cứu quốc*, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.8, tr.264)

... dưới chế độ dân chủ, người cán bộ nào cũng phải am hiểu chính trị.

(*Nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy Dệt Nam Định*, ngày 24-4-1957, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.10, tr.538)

Dưới chế độ dân chủ, thì mọi người, trước hết là mọi cán bộ, mọi cơ quan và đoàn thể cần phải thật thà tự phê bình và hoan nghênh người khác phê bình mình; có như vậy mới tiến bộ được.

(*Tự phê bình, phê bình, sửa chữa*, báo *Nhân Dân*, ngày 26-7-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.10, tr.386)

Dưới chế độ mới, ai cũng muốn học và đều được học.

(*Trả lời phóng viên thường trú của báo Nhân đạo tại Hà Nội*, ngày 2-9-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.13, tr. 191)

Đã có quyền hạn làm chủ, thì phải làm trọn nghĩa vụ của người chủ. Nghĩa vụ đó là: Cần kiệm xây dựng nước nhà, xây dựng chủ nghĩa xã hội, nhằm mục đích không ngừng nâng cao đời sống vật chất và văn hóa của nhân dân, trước hết là nhân dân lao động.

Muốn đạt mục đích ấy, thì phải thi đua sản xuất nhiều, nhanh, tốt, rẻ và thực hành tiết kiệm.

(*Bài nói chuyện tại Đại hội công đoàn toàn quốc lần thứ II*, ngày 27-2-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.13, tr. 52)

Đã là người chủ Nhà nước thì phải chăm lo việc nước như chăm lo việc nhà.

(*Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội*, nói tháng 3-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.13, tr.67)

Đã là người chủ thì phải biết tự mình lo toan, gánh vác, không ỷ lại, không ngồi chờ. Mỗi người phải ra sức

góp công, góp của để xây dựng nước nhà. Chớ nên “ăn cỗ đi trước, lội nước đi sau”. Ai cũng phải là một chiến sĩ dũng cảm phấn đấu xây dựng chủ nghĩa xã hội.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, tháng 3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.67)

... Đảng và Chính phủ chỉ lo phục vụ lợi ích của nhân dân, trước hết là của nhân dân lao động chân tay và lao động trí óc. Thế là THIÊN.

(Bài nói chuyện tại Lớp nghiên cứu chính trị khóa 2 Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 8-12-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.454)

Đảng và Chính phủ ta chỉ có một mục đích: Làm mọi việc để nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân.

(Ý nghĩa của đường xe lửa Hà Nội - Mục Nam Quan, báo Nhân Dân, ngày 2-3-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.352)

Đạo nghĩa, là chính sách của chính phủ đối với dân chúng - chính sách này phải hợp với nguyện vọng và quyền lợi của dân chúng. Đối với dân, chính phủ phải thi hành một nền chính trị liêm khiết như cải thiện đời sống của nhân dân, cứu tế thất nghiệp, sửa đổi chế độ xã hội, phát triển kinh tế, văn hoá, v.v... Có như thế, dân chúng mới đoàn kết chung quanh chính phủ, mới vì quyền lợi thiết thân của mình mà hy sinh sống chết giết giặc. Có như thế thì dù tình thế nguy khốn đến bậc nào,

dân chúng không sợ hãi gì hết mà cố sức quyết chiến, quyết thắng.

(Bình pháp Tôn Tử, báo Cứu quốc, ngày 17-5-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.258-259)

Để làm cho Đảng mạnh, thì phải mở rộng dân chủ (thật thà tự phê bình và phê bình), thực hành lãnh đạo tập trung, nâng cao tính tổ chức và tính kỷ luật.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.287)

Để phát triển ưu điểm, điều quan trọng nhất là để cho dân nói.

(Nói chuyện với Đoàn cán bộ Tỉnh ủy Thanh Hóa, tháng 12-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.526)

Đến khi Cách mạng Tháng Tám thành công, cướp được chính quyền, Việt Minh định tổ chức một Chính phủ rộng rãi, gồm tất cả các nhân tài trong nước để gánh vác việc quốc gia. Lúc đó có người nghĩ rằng các nhân sĩ có danh vọng chưa chắc vui lòng hợp tác với Việt Minh. Song vì Việt Minh đặt quyền lợi Tổ quốc và dân tộc lên trên hết, và lấy lòng chí công vô tư mà làm việc, cho nên các bậc có tài đức danh vọng đều vui lòng hợp tác trong Chính phủ.

(Thư gửi Hội nghị Tổng bộ Việt Minh, ngày 20-4-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.504)

... điều quan trọng nhất là để cho dân nói. Dân biết nhiều việc mà các cấp lãnh đạo không biết. Việc gì cũng bàn với dân; dân sẽ có ý kiến hay.

(Nói chuyện với Đoàn cán bộ Tỉnh ủy Thanh Hóa, ngày 30-12-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.526)

Điều thứ tư là anh em phải làm sao cho dân yêu mến. Phải nhớ rằng dân là chủ. Dân như nước, mình như cá. Lực lượng bao nhiêu là nhờ ở dân hết.

(Bài nói chuyện tại buổi lễ tốt nghiệp khóa 5 Trường Huấn luyện cán bộ Việt Nam, báo Cứu quốc, ngày 15-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.116)

Đối với cha mẹ, vợ con (của thương binh và liệt sĩ) mà thiếu sức lao động và túng thiếu, thì chính quyền địa phương (nếu ở nông thôn thì chính quyền xã cùng hợp tác xã nông nghiệp) phải giúp đỡ họ có công việc làm ăn thích hợp, quyết không để họ bị đói rét.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.616)

Đối với dân chúng, phải thân cận, phải giúp đỡ họ mọi việc, phải làm cho dân tin, dân phục, dân yêu.

(Thư gửi các nhân viên cơ quan Chính phủ, ngày 16-6-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.176)

Đối với dân, chính phủ phải thi hành một nền chính trị liêm khiết như cải thiện đời sống của nhân dân, cứu tế thất nghiệp, sửa đổi chế độ xã hội, phát triển kinh tế,

văn hoá, v.v... Có như thế, dân chúng mới đoàn kết chung quanh chính phủ, mới vì quyền lợi thiết thân của mình mà hy sinh sống chết giết giặc. Có như thế thì dù tình thế nguy khốn đến bực nào, dân chúng không sợ hãi gì hết mà cố sức quyết chiến, quyết thắng.

(Binh pháp tôn tử, ngày 17-5-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.258-259)

... đối với dân, ta đừng có làm trái ý dân. Dân muốn gì, ta phải làm nấy.

(Lời phát biểu tại Lễ mừng Liên hiệp quốc gia, ngày 5-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.169)

Đối với nhân dân, phải yêu kính quân chúng, gần gũi quần chúng, tin tưởng lực lượng vĩ đại và đầu óc thông minh của quần chúng, học hỏi quần chúng, đi đúng đường lối quần chúng, để đoàn kết và lãnh đạo quần chúng.

(Kỷ niệm Lênin, báo Nhân Dân, từ ngày 15 đến 21-1-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.12)

Đối với những nạn nhân của chế độ xã hội cũ, như trộm cắp, gái điếm, cờ bạc, buôn lậu, v.v..., thì Nhà nước phải dùng vừa giáo dục, vừa phải dùng pháp luật để cải tạo họ, giúp họ trở nên những người lao động lương thiện.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, viết ngày 15-5-1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.617)

Đối với nội bộ nhân dân thì *thực hành dân chủ*. Đối với đế quốc, phong kiến và lũ phản động, thì *thực hành chuyên chính* chống lại chúng, đàn áp chúng.

(*Thường thức chính trị*, báo *Cứu quốc*, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.8, tr.262)

Đồng bào biết rằng Chính phủ ta là Chính phủ của dân. Việc gì hại đến dân thì Chính phủ hết sức tránh. Việc gì lợi cho dân thì Chính phủ ra sức làm.

(*Điện gửi đồng bào Sơn Hà*, 14-11-1950, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.6, tr.466)

Đồng bào các dân tộc rất thật thà và rất tốt. Nếu nói đúng thì đồng bào nghe, đồng bào làm và làm được.

(*Bài nói tại Hội nghị tuyên giáo miền núi*, ngày 31-8-1963, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.14, tr. 169)

Đồng bào có oan ức, có thắc mắc mới khiếu nại. Ta giải quyết tốt các việc khiếu nại, đồng bào thấy Đảng và Chính phủ quan tâm, lo lắng đến họ, do đó mối quan hệ giữa quần chúng nhân dân với Đảng và Chính phủ được củng cố tốt hơn.

(*Nói chuyện tại Hội nghị cán bộ thanh tra*, ngày 5-3-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.12, tr.503)

Đồng bào ta đại đa số là nông dân lao động, là bản nông cố nông. Làm cách mạng phục vụ lợi ích của nhân dân trước hết là nhân dân lao động.

(*Nói chuyện trong Hội nghị tổng kết cải cách ruộng đất đợt II của đoàn "Thái Nguyên - Bắc Giang"*, ngày 8-2-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.9, tr.307)

Đồng bào ta rất tốt. Nếu cán bộ không quan liêu, mệnh lệnh, mà khéo giải thích kỹ càng cho mọi người hiểu rõ chính sách của Chính phủ, thì dù phải xuất tiền, xuất sức, đồng bào cũng vui lòng làm.

(*Việc nhỏ, ý nghĩa to*, báo *Nhân Dân*, ngày 24-11-1954, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.9, tr.133)

Đưa tiền của dân và sức của dân để làm việc ích lợi cho dân, thì bao giờ dân cũng hăng hái, việc cũng thành công.

Việc gì dù to lớn tốn kém mấy, dân đồng sức, đồng lòng thì làm cũng được.

(*Thư gửi đồng bào huyện Quỳnh Côi*, ngày 8-8-1949, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.6, tr.172)

Được nhân dân tin, yêu, phục thì việc gì cũng làm được.

(*Bài nói tại Trường Công an Trung ương*, ngày 28-1-1958, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.11, tr.249)

Được phục vụ nhân dân là rất vẻ vang. Chúng ta đều là đầy tớ nhân dân, phải hết lòng hết sức phục vụ nhân dân.

(*Nói chuyện trong Hội nghị tổng kết cải cách ruộng đất đợt II của đoàn "Thái Nguyên - Bắc Giang"*, ngày 8-2-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.9, tr.306)

G iữ bí mật của Nhà nước là một bộ phận trong cuộc đấu tranh với địch. Đó là một vấn đề chính trị quan trọng. Chính phủ ta đã có phép luật về việc ấy. Các cơ quan và các đoàn thể cần phải xem trọng giáo

dục, nghiêm chỉnh chấp hành và thường xuyên kiểm tra việc ấy.

(*Phải giữ bí mật của Nhà nước*, báo *Nhân Dân*, ngày 1-2-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.10, tr.263)

Giữ Nhà phải cảnh giác, phải có cửa, có khóa để ngăn ngừa bọn trộm cắp.

Giữ Nước càng phải cảnh giác để ngăn ngừa bọn đế quốc và bè lũ tay sai phá hoại thành quả cách mạng, phá hoại công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội của chúng ta.

(*Cảnh giác*, báo *Nhân Dân*, ngày 23-12-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.12, tr.388)

Gốc có vững cây mới bền,

Xây lâu thắng lợi trên nền nhân dân.

(*6 điều không nên và 6 điều nên làm*, ngày 5-4-1948, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.5, tr.502)

Hồ Chí Minh có thể theo chủ nghĩa Các Mác hay có thể theo đạo Khổng, nhưng Chính phủ Việt Nam vẫn gồm có đại biểu của mọi đảng phái và có cả những người không đảng phái.

(*Trả lời ông Vaxidép Rao*, *Thông tin viên Hăng Roitor*, tháng 5-1947, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.5, tr.163)

Khi ai có điều gì oan ức, thì có thể do các đoàn thể tố cáo lên cấp trên. Đó là *quyền dân chủ* của tất cả công dân Việt Nam. Đồng bào cần hiểu rõ

và khéo dùng quyền ấy. Cũng như tất cả công dân Việt Nam đều phải hiểu rõ và làm tròn *nghĩa vụ* kháng chiến cứu quốc.

(*Thư gửi đồng bào liên khu IV*, giữa năm 1950, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.6, tr.397)

Khi dân đã đứng cả lên,

Thì sức tranh đấu đã bền lại to.

(*Kinh nghiệm du kích Pháp*, Cục Chính trị xuất bản, năm 1947, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.5, tr.411)

... Khi mà dân đã hiểu rõ thì mọi khó khăn đều có thể vượt qua.

(*Bài nói tại Hội nghị thủy lợi tại miền Bắc*, ngày 14-9-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.12, tr.284)

Khi người Nhật bị đánh bại vào tháng 8-1945, toàn bộ lãnh thổ Việt Nam được thống nhất lại dưới một Chính phủ Cộng hòa lâm thời và Chính phủ này đã lập tức đi vào hoạt động. Trong năm tháng, hòa bình và trật tự được lập lại, một nền Cộng hòa Dân chủ được thiết lập trên những cơ sở pháp lý, và đã dành cho các nước Đồng minh sự giúp đỡ thỏa đáng trong việc thực hiện sứ mệnh giải giáp của họ.

(*Thư gửi Tổng thống Hợp chúng quốc Hoa Kỳ*, ngày 16-2-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.4, tr.202-203)

... không ai có thể làm trái nguyện vọng của nhân dân.

(*Trả lời những câu hỏi của phóng viên báo Tin nhanh hằng ngày* (Luân Đôn), báo *Nhân Dân*, ngày 28-3-1962, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.13, tr.362)

Khoá Quốc hội này là khoá Quốc hội *phát triển dân chủ* của Nhà nước, dân chủ với nhân dân, chuyên chính với kẻ thù của nhân dân. Ngày nay, trong điều kiện đế quốc đã bị đánh đổ, phong kiến đã bị tiêu diệt, sinh hoạt dân chủ đã được xây dựng từ Cách mạng Tháng Tám thành công phải được phát triển thêm. Mở rộng dân chủ đi đôi với tăng cường chuyên chính để làm cho chính quyền ta ngày càng thật sự là chính quyền của nhân dân, phục vụ nhân dân, chống lại kẻ thù của nhân dân.

(Lời phát biểu tại Quốc hội nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa khóa I, kỳ họp thứ 6, ngày 29-12-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr. 466)

... không có lực lượng nhân dân, thì việc nhỏ mấy, dễ mấy, làm cũng không xong, có lực lượng nhân dân, thì việc khó mấy, to mấy, làm cũng được.

(Cần tẩy sạch bệnh quan liêu mệnh lệnh, báo Nhân Dân, ngày 2-9-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.176)

... không gần gũi dân thì không hiểu biết dân. Không hiểu biết dân thì không học hỏi được những kinh nghiệm và sáng kiến của dân.

Không học hỏi dân thì không lãnh đạo được dân.

(Phải tẩy sạch bệnh quan liêu, báo Sự thật, ngày 2-9-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.432)

Không gì có thể ngăn cản mặt trời mọc. Không ai có thể đi ngược lại ý nguyện của nhân dân.

(Trả lời phỏng vấn của phóng viên tờ tuần báo Ấn Độ Thời đại mới, ngày 22-12-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.220)

Không nên hiểu lầm dân chủ. Khi chưa quyết định thì tha hồ bàn cãi. Nhưng khi đã quyết định rồi thì không được bàn cãi nữa, có bàn cãi cũng chỉ là để bàn cách thi hành cho được, cho nhanh, không phải để đề nghị không thực hiện. Phải cấm chỉ những hành động tự do quá trớn ấy.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị tổng kết chiến dịch Lê Hồng Phong II, từ ngày 23 đến 28-10-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.457-458)

Không phải cứ ngồi khoanh tay sẽ là ông chủ, bà chủ, mà:

1. Phải đoàn kết chặt chẽ.
2. Cố gắng học tập cho tốt.
3. Phải lao động cho tốt.

4. Vượt mọi khó khăn để mà chiến thắng, để hưởng thụ tất cả những khoa học, những hiểu biết của thời đại thế kỷ thứ XX.

(Bài nói với sinh viên đại học chào mừng Tổng thống Xucác-nô, ngày 26-6-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.246-247)

Không riêng gì viết sách viết báo, mà công tác gì muốn làm tốt đều phải coi trọng ý kiến của nhân dân.

(Ý kiến về việc làm và xuất bản loại sách "Người tốt, việc tốt", nói khoảng tháng 6-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.668)

Không sợ thiếu, chỉ sợ không công bằng;

Không sợ nghèo, chỉ sợ lòng dân không yên.

(Bài nói tại kỳ họp Hội đồng Chính phủ cuối năm 1966, ngày 29-12-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr. 224)

Không thể chia cắt Việt Nam thành hai nước riêng biệt, cũng như không thể chia cắt Hoa Kỳ thành hai nước riêng biệt.

(Trả lời phỏng vấn của phóng viên Hãng thông tin Mỹ U.P, báo Nhân Dân, ngày 13-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.364)

... kinh nghiệm làm cách mạng là phải gần gũi quần chúng. Nếu xa quần chúng thì không làm được việc gì.

(Bài nói tại Đại hội đại biểu công đoàn tỉnh Thanh Hóa lần VI, ngày 19-7-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.634)

Kinh nghiệm trong nước và các nước tỏ cho chúng ta biết: có lực lượng dân chúng việc to tát mấy, khó khăn mấy làm cũng được. Không có, thì việc gì làm cũng không xong.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.335)

Kỷ luật trong dân chủ, dân chủ phải có kỷ luật.

(Bài nói với cán bộ, chiến sĩ Đại đội 1, Tiểu đoàn 1 Đoàn Tam Đảo bộ đội phòng không - không quân, ngày 19-7-1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.574)

Lá phiếu của người cử tri tuy khuôn khổ nó bé nhỏ, nhưng giá trị của nó thì vô cùng to lớn... Nó chứng tỏ chế độ dân chủ và tự do của Nhà nước ta và quyền làm chủ thật sự của mỗi người công dân ta. Vì vậy,

đi bỏ phiếu trong cuộc tổng tuyển cử vừa là quyền lợi quý báu, vừa là nghĩa vụ thiêng liêng của mỗi người cử tri.

(Bài nói với đại biểu nhân dân Thủ đô trong cuộc ra mắt của các vị ứng cử đại biểu Quốc hội khóa III ở Hà Nội, ngày 14-4-1964, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr. 298)

Lá phiếu cử tri có một giá trị rất cao quý; nó là một dấu hiệu xác nhận rằng nhân dân thật sự làm chủ nước nhà.

(Lời phát biểu tại Đại hội nhân dân Thủ đô chào mừng các vị ứng cử đại biểu Quốc hội tại Hà Nội ra mắt cử tri, ngày 24-4-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr. 565)

Làm đúng ý nguyện của dân thì ắt thành. Làm trái ý nguyện của dân thì ắt bại. Đó là lời nói chí lý của thánh hiền đời xưa.

(Ý dân là ý trời, báo Nhân Dân, ngày 31-7-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.63)

... làm sao cho nhân dân biết hưởng quyền dân chủ, biết dùng quyền dân chủ của mình, dám nói, dám làm.

(Bài nói với cán bộ tỉnh Hà Tây (cũ), ngày 10-2-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.293)

Làm thế nào cho đời sống của dân ta, vật chất được đầy đủ hơn, tinh thần được vui mạnh hơn. Đó là mục đích đời sống mới.

(Đời sống mới, viết ngày 20-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.113)

Làm việc gì cũng phải có quần chúng. Không có quần chúng thì không thể làm được.

(*Bài nói tại lớp bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo cấp huyện, ngày 18-1-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.279*)

Làm việc nước bây giờ là hy sinh, là phấn đấu, quên lợi riêng mà nghĩ lợi chung. Những ai muốn làm quan cách mạng thì nhất định không nên bầu. Ngày mai không ai ép, không ai mua, toàn dân sẽ thực hiện cái quyền dân chủ ấy.

(*Lời phát biểu trong buổi lễ ra mắt ứng cử viên tổ chức tại Việt Nam học xá, ngày 5-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr. 168*)

Làm việc phải có dân chủ bàn bạc, nhưng chú ý dân chủ phải có tổ chức kỷ luật.

(*Nói chuyện với công nhân thủy thủ tàu HC.15 cảng Hải Phòng, ngày 30-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.561*)

Lần này là lần thứ hai Quốc hội giao phó cho tôi phụ trách Chính phủ một lần nữa. Việt Nam chưa được độc lập, chưa được thống nhất thì bất kỳ Quốc hội ủy cho tôi hay cho ai cũng phải gắng mà làm. Tôi xin nhận.

Giờ tôi xin tuyên bố trước Quốc hội, trước quốc dân và trước thế giới rằng: Hồ Chí Minh không phải là kẻ tham quyền cố vị, mong được thăng quan phát tài.

(*Lời tuyên bố trước Quốc hội, ngày 31-10-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.478-479*)

Lề lối làm việc phải dân chủ. Cấp trên phải thường kiểm tra cấp dưới. Cấp dưới phải phê bình cấp trên. Giúp nhau kinh nghiệm và sáng kiến, giúp nhau tiến bộ. Tự phê bình và phê bình nhau theo tinh thần thân ái và lập trường cách mệnh.

(*Thư gửi Hội nghị công an toàn quốc, ngày 15-1-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.312*)

Liên minh công nông là nền tảng của Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa.

(*Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.370*)

Lực lượng của dân rất to. Việc dân vận rất quan trọng. Dân vận kém thì việc gì cũng kém. Dân vận khéo thì việc gì cũng thành công.

(*Dân vận, báo Sự thật, ngày 15-10-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.234*)

Lực lượng toàn dân là lực lượng vĩ đại hơn hết. Không ai chiến thắng được lực lượng đó.

(*Thư gửi các đồng chí tỉnh nhà, 17-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.19*)

Mình là chủ phải làm thế nào cho xứng đáng là chủ. Phải theo gương công nhân các nước bạn yêu máy như yêu con, yêu nhà máy như nhà mình. Đó là làm chủ xứng đáng. Cái gì lợi cho nhà máy là ích lợi cho mình, cái gì hại cho nhà máy là hại cho nhà mình.

Đó là thái độ của người làm chủ, làm chủ nước nhà, làm chủ nhà máy.

(Nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy Dệt Nam Định, ngày 24-4-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.10, tr.533-534)

Mọi người đều có trách nhiệm làm cho dân giàu nước mạnh, quốc phòng vững mạnh.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Nam Liên (Nghệ An), ngày 9-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.13, tr.264)

Mọi người đều hiểu mới vui lòng làm. Có người chưa hiểu, chưa vừa lòng, mà bắt họ làm thì hỏng việc.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị đối công toàn quốc, tháng 5-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.9, tr.466)

Mọi người thấm nhuần tinh thần làm chủ nước nhà, làm chủ xí nghiệp, thì phong trào thi đua yêu nước nhất định sẽ sôi nổi, bền bỉ, rộng khắp và thắng lợi to.

(Bài nói chuyện tại Đại hội công đoàn toàn quốc lần thứ II, ngày 27-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.13, tr.53)

Mong rằng các cán bộ ta cố gắng chữa hết bệnh máy móc, thì mọi việc sẽ đều thành công mau chóng.

(Bệnh máy móc, báo Sự thật, ngày 6-1-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.6, tr.308)

Một việc mà quần chúng chưa giác ngộ, chưa tự động thì không thể làm được, làm sẽ thất bại, vì họ sẽ không hăng hái.

(Bài nói chuyện về Bản tổng cương và Điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.6, tr.370)

Muốn chữa khỏi bệnh máy móc thì phải dùng cách gì?

- Đây là đơn thuốc chữa bệnh máy móc: Bất kỳ việc to việc nhỏ:

Phải xem xét kỹ lưỡng,

Phải bàn bạc kỹ lưỡng,

Phải hỏi dân kỹ lưỡng,

Phải giải thích kỹ lưỡng cho dân,

Phải luôn luôn gần gũi dân.

Muốn chuyên chính thực sự, phải thật sự dân chủ với nhân dân.

(Bệnh máy móc, báo Sự thật, ngày 6-1-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.6, tr.308)

Muốn có dân chủ thật sự, phải chuyên chính thật sự, nếu không bọn xấu sẽ làm hại nhân dân.

(Bài nói tại lớp nghiên cứu khoá I và lớp bổ túc khoá VI Trường công an Trung ương, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.11, tr.598)

Muốn đoàn kết chặt chẽ trong Đảng, ắt phải thống nhất tư tưởng, mở rộng dân chủ nội bộ, mở rộng tự phê bình và phê bình.

(Lời bế mạc Hội nghị lần thứ bảy mở rộng của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam, ngày 12-3-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.9, tr.368)

Muốn độc lập thành công, kháng chiến thắng lợi thì phải đánh quy đế quốc, đánh quy phong kiến. Và muốn

đạt mục đích ấy thì phải có một lực lượng cực kỳ to lớn mạnh mẽ. Lực lượng ấy sẵn có ở nhân dân ta, mà nhân dân ta tuyệt đại đa số là nông dân lao động.

(*Bài nói tại buổi lễ bế mạc Lớp Chính huấn cán bộ trí thức, ngày 26-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.298*)

Muốn kháng chiến thắng lợi, kiến quốc thành công ắt phải dựa vào quần chúng nông dân. Muốn dựa vào nông dân ắt phải bồi dưỡng lực lượng của họ. Muốn nông dân có lực lượng dồi dào thì phải làm cho họ có ruộng cày, có cơm ăn, áo mặc, nhà ở.

(*Thư gửi Hội nghị nông vận và dân vận toàn quốc, ngày 5-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.44*)

Muốn phục vụ nhân dân thì phải đi đến nhân dân mà phục vụ... Được phục vụ nhân dân là rất vẻ vang. Chúng ta đều là dày tớ nhân dân, phải hết lòng hết sức phục vụ nhân dân.

(*Nói chuyện trong Hội nghị tổng kết cải cách ruộng đất đợt II của đoàn "Thái Nguyên - Bắc Giang", ngày 8-2-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.306*)

Muốn tránh khuyết điểm phải có dân chủ, phải thường xuyên giúp đỡ lẫn nhau, phê bình và tự phê bình, phải giữ tác phong giản dị, khắc khổ, chất phác của người cách mạng.

(*Nói chuyện với cán bộ, chiến sĩ đại đoàn quân tiên phong tại Đền Hùng (Phú Thọ), ngày 19-9-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.58*)

Muốn xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội thì nhân dân ta phải nâng cao tinh thần làm chủ. Mọi người phải

làm tròn nhiệm vụ của người chủ: cần kiệm xây dựng nước nhà, xây dựng chủ nghĩa xã hội.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Thanh Hóa, ngày 11-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.293*)

Nền tảng của vấn đề dân tộc là vấn đề nông dân, vì nông dân là tối đại đa số trong dân tộc.

Nền tảng của cách mạng dân chủ cũng là vấn đề nông dân, vì nông dân là lực lượng cách mạng đông nhất chống phong kiến, chống đế quốc.

(*Diễn văn khai mạc Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa II), ngày 25-01-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.31*)

Nếu ai nói chúng ta không dân chủ, thì chúng ta khó chịu. Nhưng nếu chúng ta tự xét cho kỹ, thì thật có như thế.

Đối với cơ quan lãnh đạo, đối với những người lãnh đạo, các đảng viên và các cán bộ dù có ý kiến cũng không dám nói, dù muốn phê bình cũng sợ, không dám phê bình.

Thành thử cấp trên với cấp dưới cách biệt nhau. Quần chúng với Đảng rời xa nhau. Trên thì tưởng cái gì cũng tốt đẹp. Dưới thì có gì không dám nói ra.

Họ không nói, không phải vì họ không có ý kiến, nhưng vì họ nghĩ nói ra cấp trên cũng không nghe, không xét, có khi lại bị "trù" là khác.

(*Sửa đổi lỗi làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.283*)

Nếu Chính phủ làm hại dân thì dân có quyền đuổi Chính phủ? Nhưng khi dân dùng dầy tó làm việc cho mình, thì phải giúp đỡ Chính phủ. Nếu Chính phủ sai thì phải phê bình, phê bình nhưng không phải là chửi.

(Bài nói chuyện với các đại biểu thân sĩ trí thức, phú hào tỉnh Thanh Hóa, ngày 20-2-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.75)

Nếu giáo hội có người làm tay sai cho đế quốc xâm lược, thì bất kỳ những người đó ở tôn giáo nào cũng phải chịu pháp luật trừng trị. Không vì trừng trị bọn phản động trong giáo hội, mà Chính phủ can thiệp đến tín ngưỡng tự do. Cũng không vì bảo hộ tín ngưỡng tự do, mà Chính phủ dung túng bọn chó săn của đế quốc, để mặc chúng phá hoại Tổ quốc yêu quý của chúng ta.

(Những lời thấm thiết, báo Nhân Dân, ngày 27-1-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.285-286)

Nếu không có nhân dân giúp sức, thì Đảng không làm được việc gì hết.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.278)

Nếu không có nhân dân thì Chính phủ không đủ lực lượng. Nếu không có Chính phủ, thì nhân dân không ai dẫn đường.

(Thư gửi Ủy ban nhân dân các kỳ, tỉnh, huyện và làng, báo Cứu quốc, ngày 17-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.64)

Nếu tự tư tự lợi, lập trường không vững, tư tưởng không thông, thì tài giỏi gì cũng vô dụng, vì quần chúng rất thông minh. Ai ra sức phục vụ, ai tự tư tự lợi, họ biết ngay, không giấu được họ.

(Bài nói tại Hội nghị Nông vận và Dân vận toàn quốc, ngày 5-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.48)

Ngày 19 tháng 8 cuộc khởi nghĩa do Mặt trận Việt Minh lãnh đạo đã thành công. Ngày 2 tháng 9 bản Tuyên ngôn Việt Nam độc lập đã ban bố. Vua Bảo Đại đã tự nguyện thoái vị, chính thể Dân chủ Cộng hòa đã thành lập.

Từ đây đồng bào chúng ta phải đoàn kết chặt chẽ, phải tranh đấu đến kỳ cùng để mưu tự do hạnh phúc cho dân tộc.

(Thư gửi đồng bào tỉnh Lao Cai, ngày 18-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.67)

Ngày 2-9-1945, nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa được long trọng tuyên bố. Đã hai lần, lần đầu là do vua Bảo Đại của triều đình nhà Nguyễn và sau đó là thông qua bản Tuyên ngôn long trọng của Chính phủ mới trong ngày Độc lập, Nhà nước mới hủy bỏ tất cả các hiệp ước mà trước đây những người Pháp chiến thắng đã buộc chúng tôi phải ký kết. Nước Cộng hòa Việt Nam mới, do đó đã được thành lập một cách hợp pháp, là một yếu tố của hòa bình và tiến bộ trong việc xây dựng lại thế giới. Việt

Nam có quyền được bảo vệ theo những nguyên tắc bất khả xâm phạm nhất của Hiến chương Xan Phranxixô và Hiến chương Đại Tây Dương.

(Công hàm gửi Chính phủ các nước Trung Quốc, Hoa Kỳ, Liên Xô và Vương quốc Anh, ngày 18-2-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.206-207)

Ngày mai là một ngày vui sướng của đồng bào ta, vì ngày mai là ngày Tổng tuyển cử, vì ngày mai là một ngày đầu tiên trong lịch sử Việt Nam mà nhân dân ta bắt đầu hưởng dụng quyền dân chủ của mình.

(Lời kêu gọi quốc dân đi bỏ phiếu, ngày 5-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.166)

Ngày nay, chúng ta đã xây dựng nên nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Nhưng nếu nước độc lập mà dân không hưởng hạnh phúc tự do, thì độc lập cũng chẳng có nghĩa lý gì.

(Thư gửi Ủy ban nhân dân các kỳ, tỉnh, huyện và làng, báo Cứu quốc, ngày 17-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr. 64)

Ngày nay chúng ta đã đánh đổ thực dân, phong kiến, đã giành được độc lập tự do, xây dựng nên một chế độ dân chủ. Tức là tất cả nhân dân các dân tộc đều có quyền làm chủ nước nhà.

(Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Cao Bằng, ngày 21-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.48)

Ngày nay, nước Việt Nam là nước chung của chúng ta. Trong Quốc hội có đủ đại biểu các dân tộc. Chính phủ thì có “NHA DÂN TỘC THIỂU SỐ” để săn sóc cho tất cả các đồng bào.

(Thư gửi Đại hội các dân tộc thiểu số miền Nam tại Plâycu, ngày 19-4-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.249)

... nguyên tắc tổ chức của Nhà nước ta là dân chủ tập trung. Quốc hội, Hội đồng nhân dân, Chính phủ trung ương và các cơ quan khác của Nhà nước đều theo nguyên tắc dân chủ tập trung.

Nhà nước phát huy dân chủ đến cao độ, đó là do tính chất Nhà nước ta là Nhà nước của nhân dân. Có phát huy dân chủ đến độ cao thì mới động viên được tất cả lực lượng của nhân dân đưa cách mạng tiến lên. Đồng thời phải tập trung đến cao độ để thống nhất lãnh đạo nhân dân xây dựng chủ nghĩa xã hội.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.376)

Người xưa nói: Quan là công bộc của dân, ta cũng có thể nói: Chính phủ là công bộc của dân vậy.

(Chính phủ là công bộc của dân, báo Cứu quốc, ngày 19-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.21)

Nhà nước chẳng những công nhận những quyền lợi của công dân mà còn bảo đảm những điều kiện vật chất

cần thiết để cho công dân thật sự được hưởng các quyền lợi đó.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.12, tr.377)

... Nhà nước của ta thành lập sau Cách mạng Tháng Tám đã là Nhà nước dân chủ nhân dân do giai cấp công nhân lãnh đạo. Nay “Lời nói đầu” của dự thảo Hiến pháp sửa đổi lại ghi rõ:

“Nhà nước của ta là Nhà nước dân chủ nhân dân dựa trên nền tảng liên minh công nông, do giai cấp công nhân lãnh đạo.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.12, tr.370)

Nhà nước đảm bảo quyền tự do dân chủ cho công dân, nhưng nghiêm cấm lợi dụng các quyền tự do dân chủ để xâm phạm đến lợi ích của Nhà nước, của nhân dân...

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.12, tr.378)

Nhà nước phong kiến là nhà nước của giai cấp địa chủ.

(Thường thức chính trị, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.8, tr.248)

Nhà nước ta ngày nay là của tất cả những người lao động. Vậy công nhân, nông dân, trí thức cách mạng cần

nhận rõ rằng: Hiện nay, nhân dân lao động ta là những người làm chủ nước ta, chứ không phải là những người làm thuê cho giai cấp bóc lột như thời cũ nữa. Chúng ta có quyền và có đủ điều kiện để tự tay mình xây dựng đời sống tự do, hạnh phúc cho mình. Nhân dân lao động là những người chủ tập thể của tất cả những của cải vật chất và văn hóa, đều bình đẳng về quyền lợi và nghĩa vụ. Bởi vậy mọi người đều phải thấm nhuần sâu sắc tư tưởng “mình vì mọi người, mọi người vì mình”.

(Xây dựng những con người của chủ nghĩa xã hội, nói tháng 3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.13, tr.66)

Nhà nước xã hội chủ nghĩa và dân chủ nhân dân chỉ lo làm lợi cho nhân dân, trước hết là nhân dân lao động, ngày càng tiến bộ về vật chất và tinh thần, làm cho trong xã hội không có người bóc lột người. Thế là THIÊN.

(Bài nói chuyện tại Lớp nghiên cứu chính trị khóa 2 Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 8-12-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.10, tr.453)

Nhân dân cả nước Việt Nam sẽ tiếp tục đấu tranh và đấu tranh mạnh hơn nữa để cho có tổng tuyển cử tự do trong khắp cả nước; vì đó là nguyện vọng tha thiết của toàn dân Việt Nam đã được Hiệp định Giơnevơ 1954 thừa nhận.

(Trả lời phỏng vấn của phóng viên Hãng thông tin Mỹ U.P, báo Nhân Dân, ngày 13-7-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.10, tr.363)

Nhân dân là *ông chủ* nắm chính quyền. Nhân dân bầu ra đại biểu thay mặt mình thi hành chính quyền ấy. Thế là *dân chủ*.

(*Thường thức chính trị*, báo *Cứu quốc*, từ ngày 16-1 đến ngày 23-9-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sdd, t.8, tr.263)

Nhân dân có quyền bãi miễn đại biểu Quốc hội và đại biểu Hội đồng nhân dân nếu những đại biểu ấy tỏ ra không xứng đáng với sự tín nhiệm của nhân dân.

(*Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11, Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa*, ngày 18-12-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sdd, t.12, tr.375)

Nhân dân có *quyền lợi* làm chủ, thì phải có *nghĩa vụ* làm tròn bốn phận công dân, giữ đúng đạo đức công dân,...

(*Đạo đức công dân*, báo *Nhân Dân*, ngày 15-1-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sdd, t.9, tr.258)

NHÂN DÂN LAO ĐỘNG ta ở miền xuôi cũng như miền núi, đã bao đời chịu đựng gian khổ, bị chế độ phong kiến và thực dân áp bức bóc lột, lại kinh qua nhiều năm chiến tranh.

Tuy vậy, nhân dân ta rất anh hùng, dũng cảm, hăng hái, cần cù. Từ ngày có Đảng, nhân dân ta luôn luôn đi theo Đảng, rất trung thành với Đảng.

Đảng cần phải có *kế hoạch* thật tốt để phát triển kinh tế và văn hóa, nhằm không ngừng *nâng cao* đời sống của nhân dân.

(*Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh công bố năm 1969*, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sdd, t.15, tr.622)

Nhân dân ta có hàng chục triệu người, có hàng mấy chục triệu tai mắt, tay, chân. Nếu biết dựa vào nhân dân thì việc gì cũng xong.

(*Tư cách người công an cách mệnh*, tháng 3-1948, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sdd, t.5, tr.498)

Nhân dân ta đoàn kết nhất trí, mọi người hiểu rõ mình là *người chủ nước nhà* và quyết tâm làm trọn nghĩa vụ người chủ, thì khó khăn gì chúng ta cũng vượt qua được, và chúng ta nhất định sẽ giành được thắng lợi nhiều hơn nữa và to lớn hơn nữa.

Năm 1951, cuộc kháng chiến của chúng ta tuy gặp những điều kiện cực kỳ gay go, nhưng trong cuộc Đại hội hợp nhất Việt Minh - Liên Việt, tôi có nói:

Đoàn kết, đoàn kết, đại đoàn kết,

Thành công, thành công, đại thành công.

(*Bài nói chuyện tại Đại hội đại biểu Mặt trận Tổ quốc Việt Nam lần thứ II*, ngày 25-4-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sdd, t.13, tr.119)

... nhân dân ta rất anh hùng, dũng cảm, hăng hái, cần cù. Từ ngày có Đảng, nhân dân ta luôn luôn đi theo Đảng, rất trung thành với Đảng.

(*Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh*, viết năm 1965, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sdd, t.15, tr.612)

Nhân dân ta rất hăng hái, nhiều kinh nghiệm và nhiều sáng kiến. Nếu lãnh đạo khéo thì việc gì khó khăn mấy và to lớn mấy, nhân dân cũng làm được.

(Nói chuyện với đồng bào cán bộ tỉnh Lạng Sơn, ngày 23-2-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.12, tr.492)

Nhân dân ta rất tốt. Nếu chúng ta làm gương mẫu và biết lãnh đạo thì bất cứ công việc gì khó khăn đến đâu cũng nhất định làm được.

(Bài nói tại phiên họp cuối năm của Hội đồng Chính phủ, ngày 26-12-1963, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.14, tr.223)

Nhân dân ta từ lâu đã sống với nhau có tình có nghĩa như thế. Từ khi có Đảng ta lãnh đạo và giáo dục, tình nghĩa ấy càng cao đẹp hơn, trở thành tình nghĩa đồng bào, đồng chí, tình nghĩa năm châu bốn biển một nhà.

(Ý kiến về việc làm và xuất bản loại sách “người tốt, việc tốt”, nói ngày 7-6-1968, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.15, tr.668)

Nhân dân Việt Nam có truyền thống yêu nước nồng nàn. Lịch sử ngàn năm của dân tộc Việt Nam đã ghi những trang oanh liệt của nhân dân đấu tranh để xây dựng nước nhà và bảo vệ nền độc lập của Tổ quốc mình.

(Con đường cứu nước và giải phóng dân tộc trong thời đại ngày nay, tháng 1-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.12, tr.29)

Nhân nghĩa là nhân dân. Trong bầu trời không gì quý bằng nhân dân. Trong thế giới không gì mạnh bằng lực lượng đoàn kết của nhân dân.

Thiện nghĩa là tốt đẹp, vẻ vang. Trong xã hội không có gì tốt đẹp, vẻ vang bằng phục vụ cho lợi ích của nhân dân.

(Bài nói chuyện tại Lớp nghiên cứu chính trị khóa 2 Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, ngày 8-12-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.10, tr.453)

Nhiệm vụ của cán bộ Dân vận là: Giải thích rõ ràng, rất rõ ràng chính sách của Đoàn thể và Chính phủ cho mọi người dân đều hiểu thấu, để cho mọi người dân hăng hái ủng hộ triệt để và thi hành triệt để chính sách ấy.

(Thư gửi Hội nghị Cán bộ dân vận, năm 1949, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.6, tr.278)

Nhiệm vụ của chính quyền dân chủ là phục vụ nhân dân; tổ chức, giáo dục, động viên nhân dân xây dựng cuộc sống mới. Chúng ta phải thật sự dân chủ với nhân dân, và chuyên chính với bọn phản cách mạng, bọn phá hoại lợi ích của nhân dân.

(Bài nói chuyện tại lớp bồi dưỡng cán bộ về công tác mặt trận, tháng 8-1962, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.13, tr. 454)

Nhiệm vụ của Chính quyền ta và Đoàn thể ta là *phụng sự nhân dân*. Nghĩa là làm đầy tớ cho dân.

(Phải tẩy sạch bệnh quan liêu, báo *Sự thật*, ngày 2-9-1950, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.6, tr.432)

Nhiều người thì nhiều kinh nghiệm. Người thì thấy rõ mặt này, người thì trông thấy rõ mặt khác của vấn đề đó.

Góp kinh nghiệm và sự xem xét của nhiều người, thì vấn đề đó được thấy rõ khắp mọi mặt. Mà có thấy rõ

khắp mọi mặt, thì vấn đề ấy mới được giải quyết chu đáo, khỏi sai lầm.

(*Cách làm việc tập thể lãnh đạo cá nhân phụ trách*, báo *Sự thật*, ngày 23- 9-1948, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.5, tr.619)

Nhờ lực lượng của toàn dân,

Thì đều thắng lợi mười phân vẹn mười.

(*Kinh nghiệm du kích Pháp*, Cục Chính trị xuất bản, năm 1947, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.5, tr.415)

Như cái hòm đựng của cải thì phải có cái khoá. Nhà thì phải có cửa. Khoá và cửa cốt để phòng kẻ gian ăn trộm. *Dân chủ* là của quý báu nhất của nhân dân, *chuyên chính* là cái khoá, cái cửa để phòng kẻ phá hoại, nếu hòm không có khoá, nhà không có cửa thì sẽ mất cấp hết. Cho nên có cửa phải có khoá, có nhà phải có cửa. Thế thì dân chủ cũng cần phải có chuyên chính để giữ gìn lấy dân chủ.

(*Bài nói chuyện tại lớp nghiên cứu chính trị khóa II Trường Đại học Nhân dân Việt Nam*, ngày 8-12-1956, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.10, tr. 457)

Những đặc điểm của dân chủ mới là gì?

1- Dưới sự lãnh đạo của Đảng và giai cấp công nhân, nhân dân đánh đổ đế quốc và phong kiến. Trên nền tảng công nông liên minh, nhân dân lao động làm chủ nước nhà, xây dựng *nhân dân dân chủ chuyên chính*, nghĩa là dân chủ với nhân dân, chuyên chính (trừng trị) bọn phản động.

2- Trong chế độ dân chủ mới, có năm loại kinh tế khác nhau:

A- Kinh tế quốc doanh (thuộc chủ nghĩa xã hội, vì nó là của chung của nhân dân).

B- Các hợp tác xã (nó là nửa chủ nghĩa xã hội, và sẽ tiến đến chủ nghĩa xã hội).

C- Kinh tế của cá nhân, nông dân và thủ công nghệ (có thể tiến dần vào hợp tác xã, tức là nửa chủ nghĩa xã hội).

D- Tư bản của tư nhân.

E- Tư bản của Nhà nước (như Nhà nước hùn vốn với tư bản tư nhân để kinh doanh).

Trong năm loại ấy, loại A là kinh tế lãnh đạo và phát triển mau hơn cả. Cho nên kinh tế ta sẽ phát triển theo hướng chủ nghĩa xã hội chứ không theo hướng chủ nghĩa tư bản.

3- Tư tưởng của giai cấp công nhân (tư tưởng Mác - Lênin) là tư tưởng lãnh đạo, ngày càng phát triển và củng cố.

4- Đảng Lao động kiên quyết lãnh đạo giai cấp công nhân và nhân dân lao động. (Dưới sự lãnh đạo của Đảng, nhân dân có đoàn thể cách mạng chắc chắn của nó như: công đoàn, nông hội, hội thanh niên, hội phụ nữ...) thực hiện dân chủ mới và tiến dần đến chủ nghĩa xã hội (cộng sản).

5- Trong nước thì nhân dân ta hăng hái kháng chiến, thi đua sản xuất; quyết tâm phấn đấu, quyết tâm *tiến lên*. Trên thế giới thì có phe dân chủ hòa bình ủng hộ ta. Vì những lẽ đó ta nhất định thành công.

(*Thường thức chính trị*, báo *Cứu quốc*, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sdd, t.8, tr.293-294)

Những khả năng tiềm tàng trong nhân dân là vô tận.

(*Nhanh*, báo *Nhân Dân*, ngày 5-3-1960, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sdd, t.12, tr.501)

Những người lãnh đạo chỉ trông thấy một mặt của công việc, của sự thay đổi của mọi người: trông *từ trên xuống*. Vì vậy sự trông thấy có hạn.

Trái lại, dân chúng trông thấy công việc, sự thay đổi của mọi người, một mặt khác: họ trông thấy *từ dưới lên*. Nên sự trông thấy cũng có hạn.

(*Sửa đổi lối làm việc*, tháng 10-1947, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sdd, t.5, tr.325-326)

Những người ở các công sở, từ làng cho đến Chính phủ trung ương, đều dễ tìm dịp phát tài, hoặc xoay tiền của Chính phủ, hoặc khoét đục nhân dân. Đến khi lộ ra, bị phạt, thì mất hết cả danh giá, mà của phi nghĩa đó cũng không được hưởng. Vì vậy, những người trong công sở phải lấy chữ *Liêm* làm đầu.

(*Đời sống mới*, viết ngày 20-3-1947, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sdd, t.5, tr.123)

Những người phụ trách dân vận cần phải óc nghĩ, mắt trông, tai nghe, chân đi, miệng nói, tay làm. Chứ không phải chỉ *nói suông*, chỉ *ngồi viết mệnh lệnh*. Họ phải thật thà nhúng tay vào việc.

Khuyết điểm to ở nhiều nơi là *xem khinh* việc dân vận. Cử ra một ban hoặc vài người, mà thường cử những cán bộ kém rồi bỏ mặc họ. Vận được thì tốt, vận không được cũng mặc. Những cán bộ khác trông nom, giúp đỡ, tự cho mình không có trách nhiệm dân vận. Đó là sai lầm rất to, rất có hại.

(*Dân vận*, báo *Sự thật*, ngày 15-10-1949, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sdd, t.6, tr.233-234)

Những người trúng cử, sẽ phải ra sức giữ vững nền độc lập của Tổ quốc, ra sức mưu sự hạnh phúc cho đồng bào. Phải luôn luôn nhớ và thực hành câu: Vì lợi nước, quên lợi nhà; vì lợi chung, quên lợi riêng.

(*Lời kêu gọi quốc dân đi bỏ phiếu*, ngày 5-1-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sdd, t.4, tr.166)

Nông dân đóng thuế, bán thóc, trả nợ cho Chính phủ thì Chính phủ lại dùng để chi tiêu vào những công việc có ích cho nông dân, cho hợp tác xã.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ xã Đại Nghĩa (Hà Đông)*, ngày 7-10-1961, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sdd, t.13, tr.220)

Nội dung *cách mạng dân chủ* căn bản là giải phóng cho nông dân, chia ruộng đất cho nông dân. Nội dung *cách mạng dân tộc* cũng là giải phóng cho nông dân. Bao

giờ ở nông thôn nông dân thật sự nắm chính quyền, nông dân được giải phóng thì mới là dân chủ thực sự.

(*Bài nói tại Hội nghị nông vận và dân vận toàn quốc, ngày 5-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.8, tr.44*)

Nước lấy dân làm gốc.

Trong công cuộc kháng chiến kiến quốc, lực lượng chính là ở dân, vậy tất cả anh chị em các bộ đội, cơ quan Chính phủ và các đoàn thể, trong khi tiếp xúc hoặc sống chung với nhân dân, ai ai cũng phải nhớ và thực hành 12 điều sau đây:

6 điều không nên:

1. Không nên làm điều gì đó có thể thiệt đến nương vườn, hoa màu, hoặc làm bản, làm hư nhà cửa, đồ đạc của dân.

2. Không nên năn nỉ quá hoặc mượn cho bằng được những đồ vật người ta không muốn bán hoặc cho mượn.

3. Không nên đưa gà còn sống vào nhà đồng bào miền ngược.

4. Không bao giờ sai lời hứa.

5. Không nên xúc phạm đến tín ngưỡng phong tục của dân (như nằm trước bàn thờ, giơ chân lên bếp, đánh đàn trong nhà, v.v...).

6. Không nên làm hoặc nói gì có thể làm cho dân hiểu lầm rằng mình xem khinh họ.

6 điều nên làm:

1. Giúp công việc thực tế hàng ngày cho đồng bào (như việc gặt hái, lấy củi, nước, vá may, v.v...).

2. Tùy khả năng mà mua giùm những đồ cần dùng cho những người ở xa chợ búa (như dao, muối, kim, chỉ, bút, giấy, v.v...).

3. Nhân những lúc rảnh, kể cho đồng bào nghe những chuyện vui ngắn, giản dị có ích lợi cho tinh thần kháng chiến mà không lộ bí mật.

4. Dạy dân chữ quốc ngữ và những điều vệ sinh thường thức.

5. Nghiên cứu cho hiểu rõ phong tục mọi nơi, trước là để gây cảm tình và sau để dần dần giải thích cho dân bớt mê tín.

6. Làm cho dân nhận thấy mình là người đứng đắn, chăm công việc, trọng kỷ luật.

(*6 điều không nên và 6 điều nên làm, ngày 5-4-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.5, tr.501-502*)

Nước nhà ta, ta làm người chủ,

Vận mệnh ta, ta giữ trong tay,

Nước non vẫn nước non này,

Cờ treo độc lập, nền xây hòa bình.

(*"Chinh phụ ngâm" mới, báo Nhân Dân, ngày 6-5-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.9, tr.450*)

Nước ta đã là một nước Dân chủ Cộng hòa, chính quyền đã ở trong tay dân, nhân dân hoan nghênh người có tài, có đức gánh vác cho dân được thì người đó đảm nhận trách nhiệm.

(Nói chuyện với đại biểu các báo chí về nội trị, ngoại giao nước nhà trong những ngày vừa qua, ngày 6-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.47)

Nước ta là một nước dân chủ. Mọi công việc đều vì lợi ích của dân mà làm.

(Thư gửi đồng bào Liên khu IV, giữa năm 1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.397)

Nước ta hồi Pháp thuộc, bọn thực dân Pháp lấy tiền quỹ để đắp đê, nhưng chúng chỉ bỏ vào việc đắp đê rất ít, còn bỏ vào túi chúng. Bây giờ ta được độc lập, công việc đắp đê không phải là việc riêng của Chính phủ mà là của tất cả mọi quốc dân. Dân chúng có quyền kiểm soát việc làm để đề phòng những việc nhùng lậm có thể xảy tới.

(Nói chuyện với nông dân và điền chủ Hưng Yên, ngày 10-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.177)

NƯỚC TA LÀ NƯỚC DÂN CHỦ

Bao nhiêu lợi ích đều vì dân

Bao nhiêu quyền hạn đều của dân.

Công việc đổi mới, xây dựng là trách nhiệm của dân.

Sự nghiệp kháng chiến, kiến quốc là công việc của dân.

Chính quyền từ xã đến Chính phủ trung ương do dân cử ra.

Đoàn thể từ Trung ương đến xã do dân tổ chức nên.

Nói tóm lại, quyền hành và lực lượng đều ở nơi dân.

(Dân vận, báo Sự thật, ngày 15-10-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.232)

Nước ta là một nước nông nghiệp... Muốn phát triển công nghiệp, phát triển kinh tế nói chung phải lấy việc phát triển nông nghiệp làm gốc, làm chính.

(Bài nói tại Đại hội đại biểu công đoàn tỉnh Thanh Hóa lần thứ VI, ngày 19-7-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.635)

Nước ta là nước dân chủ, địa vị cao nhất là dân, vì dân là chủ. Trong bộ máy cách mạng, từ người quét nhà, nấu ăn cho đến Chủ tịch một nước đều là phân công làm đầy tớ cho dân.

(Bài nói tại Hội nghị cung cấp toàn quân lần thứ nhất, ngày 25-6-1952, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.434)

... nước ta là nước dân chủ, mọi người có quyền làm, có quyền nói.

(Bài nói với cán bộ tỉnh Hà Tây (cũ), ngày 10-2-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.295)

Nước ta là nước dân chủ, nghĩa là nước nhà do nhân dân làm chủ. Nhân dân có quyền lợi làm chủ, thì phải có nghĩa vụ làm tròn bổn phận công dân, giữ đúng đạo đức công dân, tức là:

- Tuân theo pháp luật Nhà nước.
- Tuân theo kỷ luật lao động.
- Giữ gìn trật tự chung.
- Đóng góp (nộp thuế) đúng kỳ, đúng số để xây dựng lợi ích chung.
- Hăng hái tham gia công việc chung.
- Bảo vệ tài sản công cộng.
- Bảo vệ Tổ quốc.

(Đạo đức công dân, báo Nhân Dân, ngày 15-1-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.258)

Nước ta phải đi đến dân chủ thực sự. Dân chủ thực sự là chống phong kiến địa chủ và chống đế quốc.

(Bài nói tại Hội nghị nông vận và dân vận toàn quốc, ngày 5-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.44)

Ông Vĩnh Thụy đã trịnh trọng thể trung thành với Tổ quốc, với nhân dân và Chính phủ.

Nếu ông ấy cam tâm buôn dân bán nước, thì ông ấy sẽ bị tội phản quốc như những kẻ khác.

(Trả lời các nhà báo sau phiên họp đầu năm 1949 của Hội đồng Chính phủ, cuối tháng 1-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.25)

Ở trong xã hội, muốn thành công phải có ba điều kiện là: thiên thời, địa lợi và nhân hòa.

Ba điều kiện ấy đều quan trọng cả. Nhưng thiên thời không quan trọng bằng địa lợi, mà địa lợi không quan trọng bằng nhân hòa.

(Nói chuyện tại Hội nghị quân sự lần thứ năm, tháng 8-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr. 594)

Ở nước ta chính quyền là của nhân dân, do nhân dân làm chủ. Nhân dân bầu ra các hội đồng nhân dân, ủy ban kháng chiến hành chính địa phương, và Quốc hội cùng Chính phủ Trung ương.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 1-6 đến 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.263)

Phải biết trọng nhân dân. Tôn trọng có nhiều cách, không phải ở chỗ chào hỏi kính thưa có lễ phép mà đủ. Không được phung phí nhân lực, vật lực của dân. Khi huy động nên vừa phải, không nên nhiều quá lãng phí vô ích. Phải khôn khéo tránh điều gì có hại cho đời sống nhân dân. Biết giúp đỡ nhân dân cũng là biết tôn trọng dân...

(Bài nói chuyện tại Hội nghị tổng kết chiến dịch Lê Hồng Phong II, khoảng cuối tháng 10-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.458)

Phải chú ý giải quyết hết các vấn đề đau khó đến đau mặc lòng, những vấn đề quan hệ tới đời sống của dân. Phải chấp đơn, phải xử kiện cho dân mỗi khi người ta đem tới. Phải chăm lo việc cứu tế nạn nhân cho chu đáo, phải chú ý trừ nạn mù chữ cho dân. Nói tóm lại,

hết thảy những việc có thể nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của dân phải được ta đặc biệt chú ý.

(Sao cho được lòng dân, báo Cứu quốc, ngày 12-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.51-52)

Phải đảm bảo an toàn lao động, vì người lao động là vốn quý nhất.

(Nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy Cơ khí Hà Nội, ngày 25-12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.591)

Phải đi đường lối quần chúng thì nhân dân mới tin yêu, giúp công an và công an mới thành công được.

(Bài nói tại Lớp Nghiên cứu khóa I và Lớp Bổ túc khóa VI Trường Công an Trung ương, tháng 12-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.599)

Phải nhớ đoàn thể làm việc cho dân, đoàn thể mình mạnh hay yếu là ở dân. Dân nghe theo là mình mạnh. Hiểu nguyện vọng của dân, sự cực khổ của dân. Hiểu tâm lý của dân, học sáng kiến của dân.

(Bài nói chuyện với cán bộ tỉnh Thanh Hóa, ngày 20-2-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.69)

Phải nhớ rằng dân là chủ. Dân như nước, mình như cá. Lực lượng bao nhiêu là nhờ ở dân hết.

(Bài nói chuyện tại buổi lễ tốt nghiệp khóa 5 Trường Huấn luyện cán bộ Việt Nam, báo Cứu quốc, ngày 15-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.116)

Phải thật sự mở rộng dân chủ trong cơ quan. Phải luôn luôn dùng cách thật thà tự phê bình và thẳng thắn

phê bình, nhất là phê bình từ dưới lên. Phải kiên quyết chống cái thói “cả vú lấp miệng em”, ngăn cản quần chúng phê bình. Một đảng viên ở địa vị càng cao, thì càng phải giữ đúng kỷ luật của Đảng, càng phải làm gương dân chủ.

(Nhiệm vụ của chi bộ ở các cơ quan, báo Nhân Dân, từ ngày 6 đến 10-4-1954, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.454)

Phải thật thà xem trọng lợi ích của nhân dân, luôn luôn chú ý đến đời sống của nhân dân.

(Nói chuyện với Hội nghị tổng kết công tác nông lâm ngư nghiệp, tháng 4-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.319)

Pháp luật Việt Nam tuy khoan hồng với những người biết cải tà quy chính nhưng sẽ thẳng tay trừng trị những tên Việt gian đầu sỏ đã bán nước buôn dân.

(Trả lời điện phỏng vấn của Dân quốc nhật báo, tháng 3-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.49)

Phát động quần chúng là một việc rất quan trọng và cũng rất phức tạp, cho nên phải chuẩn bị rất kỹ càng, phải có phương châm rõ ràng, kế hoạch đầy đủ,...

(Thư gửi Hội nghị Nông vận và Dân vận toàn quốc, ngày 5-2-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.43)

Phụ trách không do cá nhân, thì sẽ đi đến cái tệ bữa bãi, lộn xộn, vô chính phủ. Kết quả cũng là hỏng việc.

(Cách làm việc tập thể lãnh đạo cá nhân phụ trách, báo Sự thật, ngày 23-9-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.620)

Phương châm cải cách ruộng đất là: Phóng tay phát động quần chúng nông dân, dựa vào quần chúng, đi đúng đường lối quần chúng, tổ chức, giáo dục và lãnh đạo quần chúng nông dân đấu tranh một cách có kế hoạch, làm từng bước, có trật tự, có lãnh đạo chặt chẽ...

Những ruộng đất tịch thu, trưng thu, trưng mua đều *chia hẳn cho những nông dân không có ruộng đất hoặc thiếu ruộng đất*. Nông dân có quyền sở hữu ruộng đất đó.

(Báo cáo trước Quốc hội nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, khóa I, Kỳ họp thứ ba, ngày 1-12-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.354)

Quản lý phải dân chủ, tài chính phải công khai. Sổ sách phải minh bạch. Phải chống quan liêu, lãng phí, tham ô.

(Bài nói chuyện với nhân dân và cán bộ tỉnh Phú Thọ, ngày 18-8-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.443)

“Quan tham vì dân dại”. Nếu dân hiểu biết, không chịu đút lót, thì “quan” dù không liêm, cũng phải hóa ra LIÊM.

Vì vậy, dân phải biết quyền hạn của mình, phải biết kiểm soát cán bộ, để giúp cán bộ thực hiện chữ LIÊM.

(Cần kiệm liêm chính, viết khoảng tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.127)

Quốc hội là tiêu biểu ý chí thống nhất của dân tộc ta, một ý chí sắt đá không gì lay chuyển nổi.

(Lời chào mừng Quốc hội nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa khóa I, kỳ họp thứ 4, ngày 20-3-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.376)

... Quốc hội phải có những đại biểu thật xứng đáng, những đại biểu một lòng một dạ phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân và phục vụ chủ nghĩa xã hội.

Lựa chọn những đại biểu như vậy là quyền lợi và nghĩa vụ của người cử tri.

(Lời phát biểu tại Đại hội nhân dân Thủ đô chào mừng các vị ứng cử đại biểu Quốc hội tại Hà Nội ra mắt cử tri, ngày 24-4-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.565)

Quốc hội ta là Quốc hội của toàn dân, được bầu ra theo luật tuyển cử rất dân chủ: tự do, phổ thông, bỏ phiếu kín, mặc dầu hoàn cảnh nước ta lúc đó cách mạng mới thành công, nạn ngoại xâm đang đe dọa. Vì vậy, Quốc hội ta là tiêu biểu cho tinh thần đoàn kết của toàn dân, cho chí khí quật cường của dân tộc, cho quyết tâm độc lập, thống nhất của toàn thể đồng bào ta từ Bắc đến Nam.

(Lời phát biểu tại Quốc hội nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa khóa I, kỳ họp thứ 6, ngày 29-12-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.464)

Quốc hội ta là Quốc hội dân chủ đầu tiên ở vùng Đông Nam châu Á, cũng là Quốc hội đầu tiên của các nước thuộc địa cũ được độc lập tự do.

(Bài nói tại Kỳ họp thứ 12 Quốc hội khóa I, ngày 15-4-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.548)

Quốc hội Việt Nam là do toàn dân đầu phiếu cử ra. Tất cả đàn ông và đàn bà 18 tuổi trở lên đều có quyền tuyển cử.

(Trả lời một nhà báo nước ngoài, ngày 16-7-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.199)

Quyền lực của cơ quan lãnh đạo là do quần chúng đảng viên giao phó cho, chứ không phải tự ai tranh giành được. Vì vậy, người lãnh đạo phải gần gũi và học hỏi quần chúng đảng viên, nghe ngóng ý kiến của họ. Nếu lên mặt với quần chúng, lạm dụng quyền lực - thế là sai lầm.

(Thường thức chính trị, báo *Cứu quốc*, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.286)

Sau hết chương trình nội chính của Chính phủ và Quân dân ta chỉ có ba điều mà thôi:

- a) Tăng gia sản xuất để làm cho dân ai cũng đủ mặc, đủ ăn.
- b) Mở mang giáo dục, để cho ai nấy cũng biết đọc biết viết.
- c) Thực hành dân chủ để làm cho dân ai cũng được hưởng quyền dân chủ tự do.

(Thư chúc Tết đồng bào và chiến sĩ Nam Bộ, ngày 24-1-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.39)

Sau khi đánh đuổi được đế quốc phát-xít Nhật, sẽ lập nên Chính phủ nhân dân của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, lấy cờ đỏ, sao năm cánh làm quốc cờ. Chính phủ nhân dân của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa do Quốc dân đại hội cử lên...

(Chương trình Việt Minh, tài liệu của Bảo tàng Cách mạng Việt Nam,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.629)

Sau khi nước nhà mới tự do được 14 tháng, đã làm thành được bản Hiến pháp đầu tiên trong lịch sử nước nhà. Bản Hiến pháp đó còn là một vết tích lịch sử, Hiến pháp đầu tiên trong cõi Á Đông này nữa. Bản Hiến pháp đó chưa hoàn toàn nhưng nó đã làm nên theo một hoàn cảnh thực tế. Hiến pháp đó tuyên bố với thế giới nước Việt Nam đã độc lập. Hiến pháp đó tuyên bố với thế giới biết dân tộc Việt Nam đã có đủ mọi quyền tự do. Hiến pháp đó tuyên bố với thế giới: phụ nữ Việt Nam đã được đứng ngang hàng với đàn ông để được hưởng chung mọi quyền tự do của một công dân. Hiến pháp đó đã nêu một tinh thần đoàn kết chặt chẽ giữa các dân tộc Việt Nam và một tinh thần liêm khiết, công bình của các giai cấp.

(Lời phát biểu tại phiên họp bế mạc kỳ họp thứ II,
Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa,
ngày 9-11-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.491)

Sau khi thảo xong, chúng ta cần phải trưng cầu ý kiến của nhân dân cả nước một cách thật rộng rãi. Có

như thế bản Hiến pháp của chúng ta mới thật sự là một bản Hiến pháp của nhân dân, của chế độ dân chủ.

(Diễn văn khai mạc phiên họp đầu tiên của Ban Sửa đổi Hiến pháp, ngày 27-2-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr. 511)

Song muốn tiếp thu lòng đồng tình và sự giúp đỡ đó, chúng ta trước phải có một cái cơ cấu đại biểu cho sự chân thành đoàn kết và hành động nhất trí của toàn thể quốc dân ta. Mà cơ cấu ấy thì phải do một cuộc Toàn quốc đại biểu Đại hội gồm tất cả các đảng phái cách mệnh và các đoàn thể ái quốc trong nước bầu cử ra. Một cơ cấu như thế mới đủ lực lượng và oai tín, trong thì lãnh đạo công việc cứu quốc, kiến quốc, ngoài thì giao thiệp với các hữu bang.

(Thư gửi đồng bào toàn quốc, tháng 10-1944, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.537)

... số người và những tập thể được công nhận là anh hùng, dũng sĩ, chiến sĩ thi đua, được tặng huân chương, huy chương vẫn chỉ là số ít so với hàng triệu, hàng chục triệu con người hàng ngày góp gió thành bão, đang gánh vác mọi việc nước, việc nhà để đánh thắng giặc Mỹ và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Có tập thể vĩ đại ấy mới có Đảng ta vĩ đại, mới có Cách mạng Tháng Tám thắng lợi, mới có kháng chiến chống Pháp thành công, mới có sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước được cả thế giới khen ngợi... Từ ngày hòa bình lập lại, Bác có yêu cầu báo của Đảng và của các đoàn thể mở ra mục *Người mới, việc mới*

để làm việc đó đi đôi với phong trào thi đua ở các cấp, các ngành.

Bây giờ nên gọi là *Người tốt, việc tốt* cho đúng hơn.

(Ý kiến về việc làm và xuất bản loại sách “Người tốt, việc tốt”, nói ngày 7-6-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr. 662)

Ta quan tâm đời sống quần chúng thì quần chúng sẽ theo ta. Ta được lòng dân thì ta không sợ gì cả. Nếu không được lòng dân thì ta không thể làm tốt công tác.

(Nói chuyện với Đoàn công an Cuba, ngày 9-8-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr. 142)

Tập thể lãnh đạo là *dân chủ*.

Cá nhân phụ trách là *tập trung*.

Tập thể lãnh đạo, cá nhân phụ trách, tức là *dân chủ tập trung*.

Làm việc mà không theo đúng cách đó, tức là làm trái với *dân chủ tập trung*.

(Cách làm việc tập thể lãnh đạo cá nhân phụ trách, báo *Sự thật*, ngày 23-9-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr. 620)

Tập thể lãnh đạo và cá nhân phụ trách cần phải luôn luôn đi đôi với nhau.

(Cách làm việc tập thể lãnh đạo cá nhân phụ trách, báo *Sự thật*, ngày 23-9-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.620)

Tập trung mà không dân chủ thì đi đến độc tài, dân chủ mà không tập trung thì dân chủ quá trớn, nước nào

càng tập trung lại càng dân chủ, càng dân chủ thì càng phải tập trung.

(*Bài nói chuyện về Bản tổng cương và điều lệ của Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.374*)

Tập trung trên nền tảng dân chủ là các đảng viên có quyền thảo luận chính sách của Đảng, rồi tập trung ý kiến lên Trung ương, còn dân chủ dưới sự chỉ đạo tập trung là vì nếu cái gì không nên bàn cũng cứ bàn ất hổng, cái gì đã bàn rồi thì phải đưa lên. Khi bên trên ra lệnh thì bên dưới phải thi hành, phải tuân theo.

(*Bài nói chuyện về bản Tổng cương và Điều lệ Đảng, ngày 10-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.373*)

... tất cả các cán bộ, từ trung ương đến khu, đến tỉnh, đến huyện, đến xã, bất kỳ ở cấp nào và ngành nào - đều phải là người đầy tớ trung thành của nhân dân.

(*Bài nói chuyện với đồng bào các dân tộc tỉnh Tuyên Quang, tháng 3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr. 83-84*)

Tất cả lực lượng của Đoàn thể và Chính phủ đều ở nơi Dân.

Vì dân mà Đoàn thể và Chính phủ làm mọi công việc, định mọi chính sách.

(*Thư gửi Hội nghị Cán bộ dân vận, năm 1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.278*)

Tất cả nhân dân ta phải hiểu sâu sắc rằng: Nước nhà là nước nhà của nhân dân ta, nhân dân ta là người

chủ nước nhà. Quyền làm chủ đó là do cách mạng thành công và kháng chiến thắng lợi đưa lại cho nhân dân ta.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Bắc Giang, ngày 6-4-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr. 104*)

... tất cả quyền lực trong nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa đều thuộc về nhân dân. Nhân dân sử dụng quyền lực của mình thông qua Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp do nhân dân bầu ra và chịu trách nhiệm trước nhân dân.

(*Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.375*)

Tham ô là hành động xấu xa nhất của con người. Nhân dân lao động ta làm lụng đổ mồ hôi sôi nước mắt để góp phần xây dựng của công - của Nhà nước và của tập thể. Của công ấy là nền tảng vật chất của chế độ xã hội chủ nghĩa, là nguồn gốc chủ yếu để nâng cao đời sống của nhân dân ta.

(*Bài nói chuyện tại Hội nghị cán bộ cao cấp của Đảng và Nhà nước, ngày 24-7-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.416*)

Theo ý Quốc hội, Chính phủ mới phải tỏ rõ cái tinh thần đại đoàn kết, không phân đảng phái. Sau khi được Quốc hội ủy nhiệm cho tổ chức Chính phủ, tôi đã thăm dò ý kiến của nhiều bậc lão thành, đại biểu các đoàn thể cùng các nhân sĩ các giới.

Kết quả là, có những vị có tài năng nhận lời tham gia Chính phủ như: Cụ Huỳnh, vì tuổi già sức yếu mà cố từ, nhưng vì tôi lấy đại nghĩa mà lưu Cụ, Cụ cũng gắng ở lại. Lại có nhiều vị đứng ngoài sẵn sàng ra sức giúp đỡ như: Cụ Bùi Bằng Đoàn, linh mục Phạm Bá Trực... Dầu ở trong hay ngoài Chính phủ ai nấy đều hứa sẽ cố gắng làm việc, một lòng vì nước, vì dân.

(Lời tuyên bố sau khi thành lập Chính phủ mới, ngày 3-11-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.481)

Thống nhất nghĩa là một Chính phủ trung ương, một Nghị viện trung ương cho toàn quốc, Nam Kỳ, Trung Kỳ, Bắc Kỳ sẽ có cơ quan hành chính tự trị riêng, do nhân dân mỗi kỳ bầu lên theo chế độ dân chủ và dưới sự kiểm soát của Chính phủ trung ương.

Độc lập nghĩa là chúng tôi điều khiển lấy mọi công việc của chúng tôi, không có sự can thiệp ở ngoài vào.

(Trả lời ông Vaxidép Rao, Thông tin viên Hãng Roito, tháng 5-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.162)

... thực hành dân chủ là cái chìa khóa vạn năng có thể giải quyết mọi khó khăn.

(Cái “chìa khóa vạn năng”, báo Nhân Dân, ngày 25-3-1967, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.325)

Thực vậy, lần đầu tiên trong lịch sử các quốc gia Đông Nam Á, một Nhà nước dân chủ nhân dân do công nhân và nông dân lập nên đã hình thành ở Việt Nam. Sự kiện thành lập nước Cộng hòa của chúng tôi là kết quả của cuộc đấu tranh trường kỳ và gian khổ của nhân dân chúng tôi chống chủ nghĩa thực dân Pháp và phong kiến Việt Nam.

(Nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa tròn 15 tuổi, viết khoảng tháng 8-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.649)

Thương binh, bệnh binh, gia đình quân nhân và gia đình liệt sĩ là những người có công với Tổ quốc, với nhân dân. Cho nên bốn phận chúng ta là phải biết ơn, phải thương yêu và giúp đỡ họ.

(Thư gửi thương binh, bệnh binh và gia đình liệt sĩ nhân ngày 27 tháng 7, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.372)

Thương binh là những người đã hy sinh gia đình, hy sinh xương máu để bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ đồng bào. Vì lợi ích của Tổ quốc, của đồng bào, mà các đồng chí chịu ốm yếu, què quặt.

Vì vậy Tổ quốc, đồng bào phải biết ơn, phải giúp đỡ những người con anh dũng ấy.

(Thư gửi Ban Thường trực của Ban Tổ chức “Ngày thương binh toàn quốc”, ngày 17-7-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.204)

Tiền là mạch máu cho mọi công việc, tiền là cần thật nhưng không phải vì cần tiền mà cứ đi đề đầu bó cổ hay dùng những thủ đoạn không chính đáng để vơ vét lấy tiền.

(*Bỏ cách làm tiền ấy đi!*, báo *Cứu quốc*, ngày 17-10-1945, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.4, tr.62)

Tín đồ Phật giáo tin ở Phật; tín đồ Giatô tin ở đấng Chúa Trời; cũng như chúng ta tin ở đạo Khổng. Đó là những vị chí tôn nên chúng ta tin tưởng. Nhưng đối với dân, ta đừng có làm gì trái ý dân. Dân muốn gì, ta phải làm nấy.

(*Lời phát biểu tại Lễ mừng Liên hiệp quốc gia*, ngày 5-1-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.4, tr.169)

Tình báo cũng như mọi việc khác phải dựa vào dân. Tai mắt của người tình báo có hạn. Nhân dân có hàng chục triệu tai mắt. Việc gì họ cũng có thể nghe, có thể thấy, có thể biết.

Vì vậy, tình báo phải cố gắng làm thế nào cho nhân dân giúp sức, thì sẽ thành công to.

(*Thư gửi Hội nghị Tình báo*, tháng 8-1949, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.6, tr.192)

... trí tuệ và sáng kiến của quần chúng là vô cùng tận.

(*Cảm tưởng ghi tại cuộc triển lãm hậu cần của quân đội*, tháng 4-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.12, tr.183)

Tính chất chính trị và kinh tế của nước Cộng hòa Việt Nam sau khi toàn thắng là: Của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân.

(*Trả lời phỏng vấn của ông Andrew Roth*, ngày 25-7-1949, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.6, tr.147)

Tính chất của một Nhà nước là: Trong nhà nước ấy, giai cấp nào thống trị, giai cấp nào bị thống trị. Nhà nước ấy bảo vệ lợi ích của giai cấp nào, đàn áp giai cấp nào.

(*Thường thức chính trị*, báo *Cứu quốc*, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.8, tr.262)

Tính chất Nhà nước là vấn đề cơ bản của Hiến pháp. Đó là vấn đề nội dung giai cấp của chính quyền. Chính quyền về tay ai và phục vụ quyền lợi của ai? Điều đó quyết định toàn bộ nội dung của Hiến pháp...

“Nhà nước của ta là Nhà nước dân chủ nhân dân dựa trên nền tảng liên minh công nông, do giai cấp công nhân lãnh đạo”.

(*Báo cáo về Dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa*, ngày 18-12-1959, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.12, tr.370)

Tôi có thể tuyên bố trước Quốc hội rằng, Chính phủ này tỏ rõ cái tinh thần quốc dân liên hiệp, là một Chính phủ chú trọng thực tế và sẽ nỗ lực làm việc, để tranh thủ quyền độc lập và thống nhất lãnh thổ cùng xây dựng một nước Việt Nam mới.

Chính phủ này là Chính phủ toàn quốc, có đủ nhân tài Trung, Nam, Bắc tham gia. Đặc biệt là đồng bào Nam Bộ không những ở tiền tuyến xung phong giữ gìn đất nước, mà lại còn hăng hái dự vào việc kiến thiết quốc gia.

(Lời tuyên bố sau khi thành lập Chính phủ mới, ngày 3-11-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.481)

Tôi đề nghị Chính phủ tổ chức càng sớm càng hay cuộc **TỔNG TUYỂN CỬ** với chế độ phổ thông đầu phiếu. Tất cả công dân trai gái mười tám tuổi đều có quyền ứng cử và bầu cử, không phân biệt giàu nghèo, tôn giáo, dòng giống, v.v...

(*Những nhiệm vụ cấp bách của nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa*, nói ngày 3-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.7)

Tổng tuyển cử là một dịp cho toàn thể quốc dân tự do lựa chọn những người có tài, có đức, để gánh vác công việc nước nhà.

(*Ý nghĩa tổng tuyển cử*, báo *Cứu quốc*, ngày 31-12-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.153)

Tổng tuyển cử tức là tự do, bình đẳng; tức là dân chủ, đoàn kết.

(*Ý nghĩa tổng tuyển cử*, báo *Cứu quốc*, ngày 31-12-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.153)

Trong bầu trời không gì quý bằng nhân dân. Trong thế giới không gì mạnh bằng lực lượng đoàn kết của nhân dân.

(*Bài nói chuyện tại lớp nghiên cứu chính trị khóa II Trường Đại học Nhân dân Việt Nam*, ngày 8-12-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.453)

Trong lúc địch tiến công, nhiều nơi các Ủy ban hành chính hoặc bồi rối không biết đối phó thế nào, hoặc vội vàng rời đi chỗ khác. Không chuẩn bị, không sẵn sàng. Làm cho dân hoang mang. Vì thế mà dân làng A tản cư đến làng B. Dân làng B lại tản cư đến làng A. Không có kế hoạch, tổ chức. Không ai chỉ đạo, giúp đỡ.

(*Gửi Bộ Nội vụ*, ngày 10-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.108)

Trong bộ máy của Nhà nước, số người làm việc giấy tờ và những việc linh tinh có nơi cũng còn quá nhiều.

(*Nhiều*, báo *Nhân Dân*, ngày 3-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.499)

Trong chế độ ta, lợi ích của Nhà nước, của tập thể cùng lợi ích của cá nhân căn bản là nhất trí. Cho nên trong khi hưởng những quyền lợi do Nhà nước và tập thể mang lại cho mình thì mọi người công dân phải tự giác làm tròn nghĩa vụ đối với Nhà nước, đối với tập thể.

Vì vậy công dân có nghĩa vụ: Tuân theo Hiến pháp, pháp luật, kỷ luật lao động, trật tự công cộng và những quy tắc sinh hoạt xã hội. Công dân có nghĩa vụ tôn trọng tài sản công cộng, đóng thuế theo pháp luật, làm nghĩa vụ quân sự, bảo vệ Tổ quốc.

(*Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11 Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa*, ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.378)

...trong chế độ xã hội chủ nghĩa và cộng sản chủ nghĩa là chế độ do nhân dân lao động làm chủ, thì mỗi

người là một bộ phận của tập thể, giữ một vị trí nhất định và đóng góp một phần công lao trong xã hội. Cho nên lợi ích cá nhân là nằm trong lợi ích của tập thể, là một bộ phận của lợi ích tập thể. Lợi ích chung của tập thể được bảo đảm thì lợi ích riêng của cá nhân mới có điều kiện để được thỏa mãn.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.610)

Trong Chính phủ có đủ những người các đảng phái, như Đảng Dân chủ, Đảng Xã hội, Đảng Quốc dân, Đồng minh hội, lại có những người không thuộc đảng phái nào. 5 vị Bộ trưởng và Thứ trưởng là những người quê quán ở Nam Bộ. Thế thì sao lại nói là Chính phủ Việt Minh?

(Thư chúc Tết đồng bào và chiến sĩ Nam Bộ,
ngày 24-1-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.39)

Trong cuộc toàn quốc đại biểu đại hội này, các đảng phái đều có đại biểu mà đại biểu không đảng phái cũng nhiều, đồng thời phụ nữ và đồng bào dân tộc thiểu số cũng đều có đại biểu. Vì thế, cho nên các đại biểu trong Quốc hội này không phải đại diện cho một đảng phái nào mà là đại biểu cho toàn thể quốc dân Việt Nam. Đó là một sự đoàn kết tỏ ra rằng, lực lượng của toàn dân Việt Nam đã kết lại thành một khối.

(Diễn văn khai mạc Kỳ họp thứ nhất Quốc hội khóa I
nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 2-3-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.217)

Trong cuộc Tổng tuyển cử, hễ là những người muốn lo việc nước thì đều có quyền ra ứng cử; hễ là công dân thì đều có quyền đi bầu cử. Không chia gái trai, giàu nghèo, tôn giáo, nòi giống, giai cấp, đảng phái, hễ là công dân Việt Nam thì đều có hai quyền đó.

Vì lẽ đó, cho nên Tổng tuyển cử tức là tự do, bình đẳng; tức là dân chủ, đoàn kết.

(Ý nghĩa tổng tuyển cử, báo Cứu quốc, ngày 31-12-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.153)

Trong lúc thảo luận, mọi người được hoàn toàn tự do phát biểu ý kiến, dù đúng hoặc không đúng cũng vậy.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.272)

Trong lúc toàn thể đồng bào đương tranh đấu thì những đồng chí cách mạng Việt Nam ở hải ngoại không có thì giờ tham gia vào cuộc Tổng tuyển cử của dân ta, vì thế muốn tỏ sự đoàn kết toàn dân, Chính phủ xin đề nghị với Đại hội mở rộng số đại biểu ra thêm 70 người nữa. 70 người ấy là mời các đồng chí ở hải ngoại về: Việt Nam Quốc dân Đảng và Việt Nam Cách mệnh Đồng minh Hội, và như thế là Quốc hội của ta tỏ cho thế giới, cho toàn dân biết là chúng ta đoàn kết nhất trí, mà đoàn kết nhất trí thì việc gì cũng thành công.

(Diễn văn khai mạc Kỳ họp thứ nhất Quốc hội khóa I
nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 2-3-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.216)

Trong mọi việc đều phải dựa vào quần chúng. Cải cách và làm ăn cũng vậy. Phải động viên, tổ chức, đoàn kết quần chúng. Lấy sức quần chúng mà vượt qua khó khăn; quần chúng tự giúp quần chúng.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị cán bộ phát động miền biển, ngày 10-4-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.309)

Trong một nước dân chủ thì mọi người đều có tự do tin tưởng, tự do tổ chức.

(Trả lời các nhà báo nước ngoài, ngày 21-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.187)

Trong một nước thường phạt phải nghiêm minh thì nhân dân mới yên ổn, kháng chiến mới thắng lợi, kiến quốc mới thành công.

(Quốc lệnh, ngày 26-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.189)

Trong nội bộ phải thực hành dân chủ, phải luôn luôn tự kiểm thảo để đi đến đoàn kết. Phê bình và tự phê bình phải từ trên xuống dưới, từ dưới lên trên. Phê bình trên công tác cách mạng, phê bình để tiến bộ, không phải để xoi mói.

(Bài nói tại Trường Công an trung cấp khóa 2, năm 1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.270)

Trong nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa của chúng ta, tất cả mọi quyền lực đều là của nhân dân, tức là của các giai cấp công, nông, tiểu tư sản và tư sản dân tộc. Bốn giai cấp ấy do giai cấp công nhân lãnh đạo, lấy công

nông liên minh làm nền tảng, đoàn kết các giai cấp dân chủ và các dân tộc trong nước, để thực hành dân chủ chuyên chính.

(Thường thức chính trị, báo Cứu quốc, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.262)

Trong nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, từ làng xã đến toàn quốc những người chức trách đều do dân cử ra. Dân tin cậy ai thì người ấy trúng cử và bổn phận những người trúng cử là làm đầy tớ công cộng cho dân chứ không phải làm quan phát tài.

(Thư chúc Tết đồng bào và chiến sĩ Nam Bộ, ngày 24-1-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.39)

Trong thế giới dân chủ, trong Việt Nam dân chủ, Đảng dân chủ có một nhiệm vụ rất quan trọng làm cho dân chủ thắng lợi hoàn toàn.

(Điện văn gửi Ban Chấp hành Đảng Dân chủ Việt Nam, ngày 30-6-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.185)

Trong việc phá hoại chống kẻ thù đòi độc lập thì dễ dàng kéo cả toàn dân. Trong việc kiến thiết thì khó kéo hơn, vì nó đụng chạm đến quyền lợi riêng của một đôi giai tầng trong nước.

(Thư gửi các đồng chí tỉnh nhà, ngày 17-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.19)

Trước chúng ta đã bị chế độ quân chủ chuyên chế cai trị, rồi đến chế độ thực dân không kém phần chuyên chế, nên nước ta không có hiến pháp. Nhân dân ta

không được hưởng quyền tự do dân chủ. Chúng ta phải có một hiến pháp dân chủ.

(*Những nhiệm vụ cấp bách của Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 3-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.7*)

Trước kia, bọn thực dân phong kiến nắm quyền làm chủ, chúng bắt đồng bào ta làm nô lệ. Ngày nay, chế độ ta là chế độ dân chủ, tức là tất cả đồng bào các dân tộc đều là người chủ nước nhà. Cán bộ từ Trung ương đến khu, đến tỉnh, huyện và xã đều phải một lòng một dạ phục vụ lợi ích chung của nhân dân, chứ không phải là “quan cách mạng”.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ tỉnh Hà Giang, ngày 27-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.94*)

Từ tiểu tổ đến đại hội đều theo cách dân chủ tập trung. Nghĩa là có việc gì thì ai cũng được bàn, cũng phải bàn. Khi bàn rồi thì bỏ thăm, ý kiến nào nhiều người theo hơn thì được. Ấy là dân chủ. Đã bỏ thăm rồi, thì giao cho hội ủy viên làm, khi ấy thì tất cả hội viên phải theo mệnh lệnh hội ấy. Ấy là tập trung. Ai không nghe lời thì ủy viên hội có quyền phạt.

(*Đường cách mệnh, năm 1927, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.335*)

Từ tỉnh, huyện đến chi bộ, phải làm đúng nguyên tắc lãnh đạo tập thể, cá nhân phụ trách.

(*Bài nói chuyện với đồng bào và cán bộ Kiến An, ngày 18-1-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.438*)

Tư tưởng của quần chúng thông, lực lượng và trí tuệ của quần chúng sẽ vô cùng vô tận, khó khăn gì cũng vượt được, công việc to mấy cũng làm nên.

(*Mấy kinh nghiệm Trung Quốc mà chúng ta nên học, ngày 1-7-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.437*)

Tư tưởng và lý luận đúng, và vào sâu quần chúng thì nó sẽ động viên tổ chức và lãnh đạo quần chúng đó đánh phá những lực lượng phản động.

(*Thư gửi các tù binh và hàng binh Âu Phi nhân dịp Noel, tháng 12-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.531*)

Từ xưa đến nay, quần chúng không bao giờ tin cậy và yêu mến những kẻ tự cao, tự đại, những kẻ có óc lãnh tụ, tự xưng ta đây là anh hùng, lãnh tụ.

(*Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr. 296*)

Từ xưa đến nay, toàn quốc chưa bao giờ tuyển cử vì xưa dân chưa bao giờ làm chủ mình, xưa dân phải nghe lời vua quan, sau phải nghe thực dân Pháp, Nhật. Vừa rồi đây ta vừa tranh được độc lập. Một số ít người, chỉ một số ít thôi, đã quên cái công khó nhọc của dân chúng. Ta đã phải hi sinh nhiều mới có cái quyền cầm lá phiếu ngày nay đó.

(*Lời phát biểu trong buổi lễ ra mắt ứng cử viên tổ chức tại Việt Nam học xá, ngày 5-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.168*)

Tuy trong quyết nghị không nói đến, không nêu lên hai chữ *liêm khiết*, tôi cũng xin tuyên bố trước Quốc hội,

trước quốc dân và trước thế giới: Chính phủ sau đây phải là một Chính phủ liêm khiết.

(Lời tuyên bố trước Quốc hội, ngày 31-10-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr. 478)

Ủy ban nhân dân (làng, huyện, tỉnh, thành phố) là hình thức Chính phủ trong các địa phương, sau khi khởi nghĩa thắng lợi. Toàn thể nhân dân Việt Nam (trừ bọn Việt gian bị tước công quyền) từ 18 tuổi trở lên, không phân biệt trai gái, giàu nghèo, Việt Minh hay ngoài Việt Minh, ai cũng có quyền ứng cử hay bầu cử người vào các Ủy ban này.

(Cách tổ chức các Ủy ban nhân dân, báo Cứu quốc,
ngày 11-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.12)

Ủy ban nhân dân là Ủy ban có nhiệm vụ thực hiện tự do dân chủ cho dân chúng. Nó phải hành động đúng tinh thần tự do dân chủ đó.

(Chính phủ là công bộc của dân, báo Cứu quốc,
ngày 19-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr. 22)

Ủy ban nhân dân làng trái với các hội đồng kỳ mục cũ thối nát, sẽ làm những việc có lợi cho dân, không phạm vào công lý, vào tự do của dân chúng. Nó hết sức tránh cuộc bắt bớ đánh đập độc đoán, những cuộc tịch thu tài sản không đúng lý. Ủy ban nhân dân thận trọng hết sức trong chỗ chi dùng công quỹ, không dám tùy ý tiêu tiền vào những việc xa phí như ăn uống.

(Chính phủ là công bộc của dân, báo Cứu quốc, ngày 19-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.21-22)

... Ủy ban nhân dân tổ chức và làm việc theo một tinh thần mới, một chế độ dân chủ mới, khác hẳn các cơ quan do bọn thống trị cũ đặt ra.

(Lời kêu gọi quốc dân, báo Cứu quốc,
ngày 11-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.14)

... **V**ẫn có một số ít người Công giáo không dám gần gũi Chính phủ. Họ không thấy rằng tự do tín ngưỡng là một quyền lợi căn bản của nhân dân ta.

(Những lời thăm thiết, báo Nhân Dân, ngày 21-1-1955,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.285)

Về chính trị: Cần trau dồi tư tưởng và đạo đức của người cán bộ trong chế độ dân chủ: yêu nước, yêu dân, yêu nghề, đoàn kết nội bộ, thi đua học tập, thi đua công tác.

(Thư gửi Hội nghị cán bộ y tế toàn quốc năm 1953, tháng 6-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.154)

Về tổ chức: Cần chỉnh đốn và kiện toàn bộ máy từ trên xuống dưới làm cho nó gọn gàng, hợp lý, ít tốn người tốn của mà làm được nhiều việc ích lợi cho nhân dân.

(Thư gửi Hội nghị cán bộ y tế toàn quốc năm 1953,
tháng 6-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.155)

Việc tuyển cử tiến hành theo nguyên tắc phổ thông, bình đẳng, trực tiếp và bỏ phiếu kín.

(Báo cáo về dự thảo Hiến pháp sửa đổi tại Kỳ họp thứ 11,
Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa,
ngày 18-12-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr. 375)

Về việc quét bọ cao bồi, buôn lậu, công an không làm được một mình mà phải dựa vào dân. Không có dân không biết bọ buôn lậu; dân biết hàng hoá ở đâu ra, mà giá điểm hoạt động người ta cũng biết. Phải dựa vào dân mà giải quyết vấn đề này.

(Nói chuyện với Đảng đoàn Bộ Công an, tháng 8-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr. 488)

Vì sao cần phải có tập thể lãnh đạo?

Vì một người dù khôn ngoan tài giỏi mấy, dù nhiều kinh nghiệm đến đâu, cũng chỉ trông thấy, chỉ xem xét được một hoặc nhiều mặt của một vấn đề, không thể trông thấy và xem xét tất cả mọi mặt của một vấn đề.

Vì vậy, cần phải có nhiều người. Nhiều người thì nhiều kinh nghiệm. Người thì thấy rõ mặt này, người thì trông thấy rõ mặt khác của vấn đề đó.

Góp kinh nghiệm và sự xem xét của nhiều người, thì vấn đề đó được thấy rõ khắp mọi mặt. Mà có thấy rõ khắp mọi mặt, thì vấn đề ấy mới được giải quyết chu đáo, khỏi sai lầm.

(Cách làm việc tập thể lãnh đạo, cá nhân phụ trách, báo Sự thật, ngày 23-9-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.619)

Vì vậy, mỗi một khâu hiệu, mỗi một công tác, mỗi một chính sách của chúng ta, phải dựa vào ý kiến và kinh nghiệm của dân chúng, phải nghe theo nguyện vọng của dân chúng.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.333)

Vì vậy, những người cán bộ phải thực hành cho kỳ đúng cái chế độ tập thể lãnh đạo, cá nhân phụ trách.

(Cách làm việc tập thể lãnh đạo cá nhân phụ trách, báo Sự thật, ngày 23-9-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.621)

Việc gì cũng bàn bạc với nhân dân, giải thích cho nhân dân. Thế là phụ trách trước nhân dân.

Trái lại việc gì cũng dùng cách quan liêu, cũng chỉ ra mệnh lệnh, thế là không phụ trách trước nhân dân. Thế là đem hai chữ “mệnh lệnh” làm thành một bức tường để tách rời Đảng và Chính phủ với nhân dân, tách rời lợi ích của nhân dân với chính sách của Đảng và Chính phủ.

(Sửa đổi lối làm việc, tháng 10-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.334)

Việc gì đã được đông người bàn bạc kỹ lưỡng rồi, kế hoạch định rõ ràng rồi, thì cần phải giao cho 1 người hoặc một nhóm ít người phụ trách theo kế hoạch đó mà thi hành. Như thế mới có chuyên trách, công việc mới chạy.

Nếu không có cá nhân phụ trách, thì sẽ sinh ra cái tệ người này ủy cho người kia, người kia ủy cho người nọ, kết quả là không ai thi hành. Như thế thì việc gì cũng không xong. Tục ngữ có câu: “Nhiều sãi không ai đóng cửa chùa” là như thế.

(Cách làm việc tập thể lãnh đạo cá nhân phụ trách, báo Sự thật, ngày 23-9-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.619-620)

Việc gì đúng với nguyện vọng nhân dân thì được quần chúng nhân dân ủng hộ và hăng hái đấu tranh, và như vậy mới thật là một phong trào quần chúng.

(*Báo cáo chính trị tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần II của Đảng, ngày 11-2-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.21*)

Việc gì lợi cho dân, ta phải hết sức làm.

Việc gì hại đến dân, ta phải hết sức tránh.

Chúng ta phải yêu dân, kính dân thì dân mới yêu ta, kính ta.

(*Thư gửi ủy ban nhân dân các kỳ, tỉnh, huyện và làng, báo Cứu quốc, ngày 17-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.65*)

Vô luận thế nào, các Ủy ban hành chính không được bỏ dân bơ vơ.

(*Gửi Bộ Nội vụ, ngày 10-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.108*)

Xin đồng bào hãy phê bình, giúp đỡ giám sát công việc Chính phủ. Còn những việc làm, mà chưa làm được thì xin đồng bào nguyên lượng.

(*Bài nói chuyện với các đại biểu thân sĩ trí thức, phú hào tỉnh Thanh Hóa, ngày 20-2-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.75*)

Ýdân là ý trời. Đế quốc Mỹ làm trái ý dân, ý trời cho nên chúng sẽ thất bại.

(*Dân Mỹ chống chiến tranh, báo Nhân dân, ngày 19-7-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.119*)

... ý thức làm chủ không phải chỉ tỏ rõ ở tinh thần hăng hái lao động, mà còn phải tỏ rõ ở tinh thần say mê học tập để không ngừng nâng cao năng lực làm chủ của mình.

(*Học tập không mỏi, cải tiến không ngừng, báo Nhân Dân, ngày 14-3-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.527*)

VANG VỌNG LỜI NƯỚC NON

Những câu trích mang giá trị giáo dục và ý nghĩa nhân văn sâu sắc,
được tuyển chọn trong bộ Hồ Chí Minh toàn tập xuất bản lần thứ ba

Tập 4: TRONG BẦU TRỜI KHÔNG GÌ QUÝ BẰNG NHÂN DÂN

Chịu trách nhiệm xuất bản, nội dung

Giám đốc - Tổng Biên tập: TRẦN CHÍ ĐẠT

Biên tập: Đào Mai Phương - Phạm Thị Thiễm
Nguyễn Thị Lê - Mai Quốc Bảo

Tổng hợp: Nguyễn Liên Hương

Trình bày sách: Nguyễn Tuấn Đạt

Sửa bản in: Mai Quốc Bảo

Thiết kế bìa: Trần Hồng Minh

Nguồn ảnh: Ảnh tư liệu

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

Website: www.nxbthongtintruyenthong.vn, book365.vn, ebook365.vn

Trụ sở chính: Tầng 6, Tòa nhà Cục Tần số vô tuyến điện - 115 Trần Duy Hưng,
quận Cầu Giấy, TP. Hà Nội

Điện thoại Biên tập: 024.35772141/43 Fax: 024.35579858
E-mail: nxb.tttt@mic.gov.vn

Chi nhánh tại TP. Hồ Chí Minh: 211 đường Nguyễn Gia Trí, P25,
quận Bình Thạnh, TP. Hồ Chí Minh

Điện thoại: 028.35127750 Fax: 028.35127751
E-mail: ensg.nxbtttt@mic.gov.vn

Chi nhánh miền Trung - Tây Nguyên:

Địa chỉ: 42 Trần Quốc Toàn, quận Hải Châu, TP. Đà Nẵng
Điện thoại: 0236.3897467 Fax: 0236.3843359
E-mail: endn.nxbtttt@mic.gov.vn

Địa chỉ: 46 đường Y Jút, YBinh Alêô, TP. Buôn Ma Thuột, tỉnh Đắk Lắk
ĐT: 0262.3808088 E-mail: cntn.nxbtttt@mic.gov.vn